

Izjava Borisa Kraigherja na tiskovni konferenci

Nekateri, ki čutijo slabost svojih argumentov, radi postavljajo v ospredje realnejši argument — silo

Gospo in gospodje!

Prav v zadnjih dneh je široki svetovni tisk mnogo govoril o potrebi, da se končno že preneha govoriti toliko o vojni in začne resno in iskreno delati za mir in obnovo porušenega sveta.

Na žalost smo v Julijski Krajini priče ravno nasprotnega. V zadnjih dneh so se pod direktno zaščito ZVU vršile provokatorske fašistične demonstracije v Trstu in drugih krajih cone A. Zahtevali so angleško-ameriško okupacijo cone B, zahtevali so celo Dalmacijo. Zalili so na najbolj barbarski fašistični način narodnega heroja Jugoslavije maršala Tita. Z oboroženimi fašističnimi »squadrone d'azione« so pretepali pod zaščito civilne policije in z vso vednostjo vojaških predstavnikov po cestah mirne ljudi, vdrali v privatna stanovanja, razbili slovenske lokale, demolirali lokale SIAU-a itd. Uporabljali so znano fašistično psovko »abbasso s'ciavi!«. Vse to pod vodstvom italijanskega CLN, ki se je s tem odprto razkrinkal kot novi nosilec fašizma v Trstu in v coni A. Vse to pod vodstvom tistega polkovnika Fonde, ki je pred dnevi vam, gospodje novinariji, izjavil, kolikor mi je znano, »da ni Italija nikdar, tudi pod fašizmom ne — zatirala slovenskega prebivalstva, češ da je vršil fašizem ter enako nad vsem demokratičnim ljudstvom. To trdi gosp. Fonda istočasno, ko poziva s svojimi gesli: »abbasso s'ciavi, hočemo Dalmacijo, naj anglo-ameriška vojska okupira cono B itd., direktno na vojno in ko s tem načrtno razpihuje protislovensko mržnjo.

Moramo torej ugotoviti, da uživajo danes v Trstu in v coni A vojaško-hujskaške, fašistične sile neposredno pomoč ZVU. Kako je to v skladu s mnogimi izjavami v zadnjih dneh v svetu, izjavami vidnih predstavnikov Anglije in Amerike, da naj se že preneha s tem večnim govorenjem o vojni?

No, to ni vse. Naše ljudstvo je izredno miraljubno in strpno, najhujšim provokacijam se ni dalo izdati. Zahteva samo svobodo, da izraza svojo voljo po priključitvi k Jugoslaviji in zahteva samo, da se prepreči fašistične vojaško-hujskaške provokacije. Od teh zahtev seveda ni — in mi smo uverjeni — ne bo odstopilo pred nikakršnim nasiljem. Vajeno je odločno odgovoriti na vsako provokacijo in na vsako nasilje. ZVU ne samo, da ne ukrene ničesar proti temu provokacijam, ampak nasprotno skuša obtoževati to ljudstvo, da »skuša ustvariti spopade...«

Kot tako obtožbo moramo smatrati zlasti, poleg drugih izjav v zadnjih dneh, izjavo vrhovnega zavezniškega poveljnika za sredozemsko področje, ki je bila večkrat objavljena v tukajšnjih listih in po radnu. Ona sicer obtožuje jugoslovansko vojsko v coni B za stvari, ki so po našem globokem prepričanju neutemeljene, vendar nismo poklicani, da na to odgovorjamo. Morda bodo odgovorili na to predstavnik jugoslovanske vojske, če bodo smatrali za potrebno. Poleg tega stoji v tej izjavi tudi: »... poskušali so ustvariti spopade, ki naj bi škodili javnemu redu v ozemlju pod ZVU...« Ker tu drugod spopadov ni bilo, kot oni v Skednju in ob priliki fašističnih provokacij v Trstu in v Gorici, izgleda, da se stvar nanaša na to. To seveda nima ničesar skupnega z jugoslovansko vojsko, katere po naših informacijah v teh mestih ni. No, če naj se to nanaša na naše ljudstvo, je popolnoma neutemeljeno. Izgleda, da hočejo neki krogi za vsako ceno mistificirati dejstva in podtakniti našemu ljudstvu stvari, ki jih tu z vednostjo ZVU provocirajo fašistični elementi.

Tak postopek gotovo ni v korist miru, v korist tistih ciljev, ki jih ravno v zadnjih dneh oficijelni predstavniki Anglije in Amerike tako poudarjajo ob priliki zasedanja Varnostnega sveta v New Yorku.

Gospodje novinariji, na vas je velika odgovornost, ker more tisk mnogo doprinesti k utrditvi miru in k preprečitvi ustvarjanja napetega ozračja, kot ga tu danes neki krogi hočejo ustvariti za vsako ceno. To je mogoče rešiti, če si objektivno ogledate razmere pri nas. Videli boste, da je napeto ozračje pri nas v zadnjih tednih ustvarjeno samo zaradi neprimerne postopka tukajšnjih organov ZVU in zaradi postopka njene civilne policije. Vsako iskanje vzrokov za to o kakih skritih namenih tukajšnjega prebivalstva je škodljivo, skrajno krivično in more samo poslabšati razmere. Mi zahtevamo samo svobodo izražanja volje, preprečenje fašističnih provokacij. Mi bi samo želeli, da bi mogla medzavezniška komisija ekspertov za proučevanje jugoslovansko-italijanske meje uspešno izvršiti svojo nalogo in tako čim hitreje omogočiti rešitev vprašanja, ki ne trpi in ne dopušča več dolgega odlašanja. Izgleda pa, da nekemu ni po volji hitra rešitev, zato provocira nemire, dopušča provokacije in ustvarja napetost. Izgleda, da nekateri čutijo slabost svojih stvarnih argumentov in za-

Boris Kraigher, sekretar SIAU.

radi postavljajo v ospredje realnejši argument — silo. Zato organizirajo obojeno profašistične bande in jim omogočajo delo.

Nevarnost za red in mir predstavljajo same te pretepaške bande in tisti, ki delovanje teh band omogoča in podpira. Ničče drugi. Vedeti moramo, da naše ljudstvo ni in ne bo mirno trpelo nikakih pretepaških band. Dovolj je, da je pripravljeno žrtvovati vse, da prepreči vznik novega fašizma.

Boris Kraigher odgovarja na vprašanja v diskusiji

Potem, ko je podal izjavo, je tov. Boris Kraigher odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih stavljali domači in tuji novinariji.

Na vprašanje, ali je morda PNOO o teh dogodkih na kakšen način obvestil medzavezniško razmiselnostno komisijo ali kako drugo mednarodno institucijo, je tov. Kraigher odgovoril:

Kakor smo že objavili v tisku, smo se skušali obrniti preko Zavezniške vojaške uprave na vladi Anglije in Amerike, vendar je ZVU odklonila posredovanje. Poslali smo nekaj pisem medzavezniški komisiji za določitev meja med Jugoslavijo in Italijo, da je informiramo o položaju pri nas.

Kakor smo slišali z več strani, so bili za te demonstracije pripoljani ljudje v Trstu celo iz Italije. Ali to odgovarja resnici?

Po naših informacijah je bilo tekom zadnjih mesecev pripeljanih mnogo ljudi iz Italije v Trst. Številke so bile objavljene v časopisih. Točno jih seveda ne moremo ugotoviti. V orientacijo vam lahko povem samo, da nam je predvčerajšnjim, ko so se vršile priprave za fašistične demonstracije v Trstu, nek pripadnik SIAU-a iz Tržiča prinesel vest, da je samo on našel 100 kamionov, polnih ljudi, ki so v nekaj urah prišli preko Soče in nadaljevali pot v Trst.

Kakšen vpliv morejo imeti po vašem mnenju te protitalijanske manifestacije s svojimi fašističnimi izgedi na razmejitve med Jugoslavijo in Italijo in kakšen vpliv morejo imeti te manifestacije na razvoj dogodkov v Italiji?

V kolikor predvidevam, da bodo na mirovni konferenci, ki bo določevala mejo med Jugoslavijo in Italijo, morda najmanj kot narodno izdajalec. Brez dvoma bi tista duhovščina, ki se je borila proti okupatorju, verneje odgovarjala in bi jo komisija lahko z večjim zaupanjem poslušala. Zato bi mi na vsak način želeli, da se delegacije za zashiševanje izbirajo med tistimi, ki so jim lahko zaupa. Mi upamo, da bo komisija sprejela še druge duhovniške delegacije, ki so se pripravile in v katere ima zaupanje tudi ljudstvo.

zdi, da demonstracija predstavlja veliko večjo nevarnost za Italijo kot za Trst. V Italiji daje ta demonstracija novega poleta in nove vzpodbude fašističnim elementom. Z ozirom na to, da se demokratične sile Italije zelo nejasno zadrževajo v vprašanju Trsta, predstavlja taka injekcija neofašističnim silam resno nevarnost za demokratične sile v Italiji. Prepričani smo, da je fašizem v Italiji mogoče uničiti samo z resnično odločno borbo proti vsakemu obnavljanju in vsakemu novemu vzrastu ekspanzionističnih tendenc. Fašistična demonstracija v Trstu je odkrila vojaške ekspanzivne tendence. Če jih ne bodo italijanske demokratične sile zatrle in če bodo te fašistične ekspanzivne sile uživale še naprej večje podpore zunanjih sil, obstoja resna nevarnost za polom demokracije v Italiji. Upam, da bo ta demonstracija odprla oči demokratičnim silam Italije in da bodo spoznali nujnost mirne in prijateljske rešitve vprašanja Trsta, nujnost take prijateljske rešitve njim in ne za nas; za nas le v toliko, v kolikor je za nas vsaka prijateljska rešitev koristna in v kolikor je za nas izredno važno, da se v sosedni Italiji ne okrepi fašizem. Verjetno smo mi na tem bolj zainteresirani kot katera koli druga država Evrope.

Kako si predstavljate možnost gospodarske udeležbe Českoslovaške v tržaški luki?

Na to vprašanje smo v glavnem odgovorili v memorandumu, ki sta ga izročila PNOO in SIAU medzavezniški komisiji. Dostavljamo, da lahko samo Trst v Jugoslaviji pomeni resnično uspešno luko za Srednjo Evropo. Najenostavnejši pogled na zemljevid nam to dokazuje. Vse glavne železnice iz Trsta gredo v Srednjo Evropo preko jugoslovanskega ozemlja, to se pravi, da more Jugoslavija zagotoviti dobre zveze z zaledjem. S predlogom, da bi se del luke in luških naprav internacionaliziral, so dane vse garancije, da bi druge države uživale polno pravico v tržaški luki in olajšave na prehodih. Predstavljamo si, da bi morala Českoslovaška imeti svojo zahtevo v upravljanju tržaške luke, ki bi bila na ta način direktno na razpolago Českoslovaškemu gospodarstvu. Tako bi Trst lahko bil tudi center, ki bi v gospodarstvu vezal srednjeevropske države. V vsakem drugem primeru, kot je pokazala zgodovina, pa bi bil Trst mesto nove vojaške ekspanzije, internacionalizacija Trsta bi bila nekaj takega kot Gdansk, na katerem se je sprožila zadnja vojna. Mislim, da je jugoslovanski Trst s posebnimi pravicami za Českoslovaško tudi v interesu Českoslovaškega gospodarstva.

Izvedeli smo, da je medzavezniška komisija sprejela v Gorici nekaj slovenskih duhovnikov, ki so že večkrat izjavili svoje sovražno stališče do Jugoslavije. Kaj mislite o tem sprejemu?

To nas je na vsak način močno začudilo. Preko nas je namreč šlo za sprejem več duhovniških delegacij, ki resnično predstavljajo duhovščino Trsta in Julijske Krajine, toda nobena od teh delegacij ni bila sprejeta. Kakšen naj bi bil namen sprejeti duhovščino, ki je tekom štiriletne borbe sodelovala z Nemci in fašisti in ki predstavlja samo neznamajno manjšino tukajšnje slovenske duhovščine? Te duhovnike moramo označiti najmanj kot narodno izdajalec. Brez dvoma bi tista duhovščina, ki se je borila proti okupatorju, verneje odgovarjala in bi jo komisija lahko z večjim zaupanjem poslušala. Zato bi mi na vsak način želeli, da se delegacije za zashiševanje izbirajo med tistimi, ki so jim lahko zaupa. Mi upamo, da bo komisija sprejela še druge duhovniške delegacije, ki so se pripravile in v katere ima zaupanje tudi ljudstvo.

Tržič bo manifestiral svojo voljo do končne zmage

Ze v zgodnjih jutranjih urah so se pričele zbirati na glavnem trgu v Tržiču antifašistične žene in mladina, da manifestirajo svojo voljo in da dokažejo bednim ostankom fašizma svojo neomajno enotnost. Skupino reaktivno, ki so jo tvorili po veliki večini »gosti«, pripeljani iz vseh vetrov, je kmalu po peti uri, ko je delo v tvornicah in ladjedelnici prenehalo, preplavila ogromna množica antifašistov. V veličastnem sprevodu so nosili po mestu slovenske in italijanske zastave s peterokrako zvezdo in se niso dali motiti od številnih policijskih jecpov in kamionov. Antifašistične množice so odšle pred sedež organizacije, ker so mirno in dostojanstveno poslušale besede tovarišev Sergija, Zvonka in Rigonata. Po njihovih govorih se je množica zopet zgrnila v mogočem sprevodu, odšla na Glavni trg in manifestirala do trde teme.

Antifašistične množice Tržiča so danes dokazale, da so trdno odločene manifestirati svojo voljo po priključitvi k Jugoslaviji do končne zmage.

Danes po svetu morda ni najti koticika, v katerem bi bila volja ljudstva tako očitno in močneje izražena, kakor v Julijski Krajini.

KARDELJ

BARBARSKI VDOR CIVILNE POLICIJE v prostore okrajnega odbora SIAU pri Sv. Jakobu v Trstu

Trst, 30. marca. Dopisnik Tanjuga poroča:

Danes je okrog 1 popolnoči civilna policija blokirala del šentjakobskega okraja v Trstu. Okrog 200 civilnih policistov, med katerimi jih je bilo nekaj v civilu in 5 angleških oficirjev in podoficirjev je vdrl v poslopje okrajnega odbora SIAU v ulici Caprin, kjer so tudi prostori kulturnega krožka Rinaldo Rinaldi in Komunistične partije Julijske Krajine. V stavbi je bilo 18 tovarišev, ki so čuvali prostore pred morebitnim napadom fašistov.

Policisti so najprej preiskali vseh 18 tovarišev in jih nato razen enega zaprli v neko sobo ter jih zastražili. Nato so začeli divjati po poslopiju. S seboj so prinesli sekire, ki so se jih posluževali za odpiranje predalov in vdiranje v omare. S sten so trgali obloge, dvigali pod, podirali pečt. itd.

Ob svojem prihodu so dejali, da bodo izvršili preiskavo zaradi orožja. Ko so pričeli brskati po papirjih in dokumentih, jih je tov. Fon, ki so ga pustili na svobodi, opomnil, naj gledajo samo za orožjem. Odgovorili so mu, da imajo nalogo izvršiti preiskavo tudi med dokumenti in mu pokazali list papirja, na katerem je bilo nekaj napisano v angleščini. Zaradi protesta so zaprli tudi tovariša Fona v sobo, kjer so bili zaprti ostali tovariši. Med nadaljnjo preiskavo so ga prišli še enkrat iskat, da jim je povedal, kje so ključki blagajne.

Preiskavo je vodil oficir civilne policije, papirje pa so pregledovali policisti v civilu. S seboj so odnesli nekaj dokumentov. Iz predalov pisarne okrajnega odbora Komunistične partije so odnesli 40 lir, ki sta jih darovala dva delavca za družine škedenjskih žrtv. Demolirali so instrumente šentjakobske godbe in razrezali boben ter polomili dva klarinja. V garderobi so razdeljali peč. Metali so po tleh kruh, ki so ga našli. Iz prostorov okrajnega odbora AFZ so odnesli injekcije proti tetanusu, razmetali po tleh zdravila, makarone, kavo in druge stvari, ki so jih žene zbrale za ubožno prebivalstvo. S seboj so odnesli zaboj z orodjem, ki so ga delavci šentjakobskega okraja namenili komenskem prebivalstvu. V prostorih pisarne kulturnega krožka Rinaldo Rinaldi so razbili kamin in stene, raztrgali zastave, polomili radio ter vzeli 135 lir članarine in spisek članov krožka.

Preiskava je trajala 4 ure. Ko so policisti odhajali, so izjavili tov. Fonu, da so našli dva mitraljeza. Kakšen pa je resničen namen te izjave pove dejstvo, da je policija preiskovala sama brez prič. Policisti so vdrli tudi v nekaj bližnjih privatnih hiš in zahtevali od lastnikov stanovanj, da pogasijo luči. V zapore so odpeljali 15 tovarišev.

Ko so ljudje zjutraj prišli v prostore okrajnega odbora SIAU, so našli po vseh sobah popolno razdejavanje. Po tleh so ležali papirji, slike, zastave, pisarniške potrebščine, kosi lesa, omet, hrana in drugo. Vse to je dajalo viden kot bi v poslopje vpadla roparska banda.

Dopolodne se je zbrala na ulici Caprin pred poslopijem odbora množica ljudi, ki je ugotovila, da so enake provokacije izvajale italijanske oblasti l. 1920 in jih uporabite za izgovor pri požigu slovenskega Narodnega doma.

Medzavezniška razmejitvena komisija izjavlja da je poročilo lista »Giornale Alleato« o fašističnih manifestacijah neosnovano

Trst, 30. marca 1946. Dopisnik Tanjuga poroča:

Giornale Alleato, uradno glasilo zavezniške vojaške uprave, je dne 18. marca 1946 prinesel poročilo o fašistični demonstraciji, ki ga je končal s sledečimi besedami: »Člani medzavezniške razmejitvene komisije so ugodno tolmačili sijajno delo policije pod težkimi pogoji.«

V zvezi s to izmišljeno vestjo glasila zavezniške vojaške uprave je medzavezniška razmejitvena komisija podala naslednjo izjavo:

»Komisija ekspertov za preiskovanje jugoslovansko-italijanske meje je opazila, da so se od trenutka njenega prihoda v Julijsko krajino pojavile v tisku različne vesti, nanašajoče se na izjave, ki naj bi jih podali njeni člani v zvezi z razvojem dela komisije in aktualnih dogodkov v Julijski krajini. Komisija izjavlja, da so bile take vesti priobčne brez njenega dovoljenja in da so popolnoma neosnovane. Komisija ponavlja, da je njena funkcija funkcija organa, ki preiskuje konkretna dejstva in da se bavi samo z raziskovanjem problemov, ki jih je določil Svet zunanjih ministrov.«

Slovensko ljudstvo Benečije odločno zahteva Jugoslavijo Ob prihodu medzavezniške komisije se je teror italijanskih šovinistov še povečal

Ob prihodu medzavezniške komisije v Gorico se je teror italijanskih šovinistov v Slovenski Benečiji še povečal. Vendar je zavedno beneško ljudstvo, ko je zvedelo, da so medzavezniška komisija nahajala v bližini beneških tal, kljub vsem nasiljem in ojačeni policijski kontroli, razohotilo po vseh vaseh slovenske in italijanske zastave. Steherna hiša v St. Lenardu, Savodenski in Nadiški dolini je bila svečano okrašena. Tudi na zunaj je hotelo prebivalstvo manifestirati svojo željo po združitvi z Jugoslavijo. To ljudstvo se dobro zaveda, da je prišel danes čas, ko bodo rešeni 80 letnega italijanskega jarma in da je zanje edina rešitev, da se Slovenska Benečija enkrat za vselej priključi k matičnemu ozemlju, Sloveniji, v okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije.

V St. Petru v Nadiški dolini so razohoteli na sedežu konvikta tri velike jugoslovanske zastave, katere so naslednji dan sneli italijanski karabinjerji, ki so prišli skupno z vojniki in ozopovci. V vasi Ažlo je privozil iz Cedada kamion, poln italijanskih vojakov, ki so snemali jugoslovanske zastave in izobešali italijanske. Po zidovih so lepili šovinistične letake: »Le città di Trieste e di Gorizia sono italiane.«

V vasi Trömun so razohotili zastavo na vrh cerkvenega zvonika. Kmalu je pridrvela skupina do zob oboroženih italijanskih vojakov, ki so sneli zastavo in pričeli strahovati ljudi. V vasi Ložec se jim je postavil po robu gostilničar, ki je dejal, da ne bo v nobenem primeru snel zastave, ker predstavlja ta zastava naš

simbol. Italijanski vojaki so jo potem odvzeli s silo.

Zaradi razobešanja zastav so pričeli zasledovati zavedne Benečane in nadzorujejo kretanje civilnega prebivalstva. Ozopovci v civilnih oblekah volunjo podnevi med ljudstvom, zvečer pa si nadenajo zelene klobuke in strahujejo mirno prebivalstvo. V vasi Platea so zažgali domačijo tovariša Košarine, ki je ves čas podpiral partizane in je tudi sedaj razohotil jugoslovansko zastavo.

V okolici vasi Škrutovo so 25. t. m. zvečer zavezniški vojniki streljali na tovariša Primožiča Iva, demobiliziranega borca JA. Kroglje so ga zadele v prsi in roko in je njegovo stanje zelo resno. Dne 24. t. m. so se ozopovci iz St. Lenarske doline peljali v Cedad. Nazaj grede so kričali in izzivali zavedne Benečane, češ da jih bodo postavili k zidu, ako ne bodo prej odšli v Jugoslavijo.

Po skoraj stoletnem raznarodovanju se zaganja v Benečijo nov val italijanskega šovinističnega terorja. To ljudstvo, ki so mu nekoč vzeli šole in vsako možnost demokratičnega izražanja in ki je toliko žrtvovalo za svojo svobodo, danes spet strahujejo skvadristični pendreki in brzostrelke. Toda vedno znova vidimo, da nobeno nasilje ne bo odvrglo beneškega ljudstva in trdne volje, da se priključi k Jugoslaviji. Vsak udarec šovinističnih razbojnikov, vsaka sneta zastava, vsako nasilje plačanih pritepenecv je dokaz, da je za to zemljo edina rešitev ta, da se združi s svojimi brati v Jugoslaviji in da skupaj z njimi uživa svobodo, ki si jo je zaslužilo bolj kakor kateri koli del slovenske zemlje.

»Tito – Jugoslavija!«

je ponavljalo briško ljudstvo ob obisku medzavezniške komisije v Brdih

Trst, 29. marca. Dopisnik Tanjuga poroča: Medzavezniška razmejitvena komisija je v četrtak obiskala najzadnejši del slovenske zemlje — Brda. Ta del slovenske zemlje, ki šteje okrog 10.000 ljudi, je postal v borbo proti fašizmu za osvoboditev svoje zemlje 1419 svojih sinov. Od teh jih je padlo 326. Po ječah je bilo trpinčenih 511 zavednih Bricev in fašistični okupator jim je požgal 146 domov.

Včeraj so po vseh slovenskih Brdih plapolale s sleherne hiše, z zvonicov cerkva in na slvolokih jugoslovanske in slovenske zastave z rdečo zvezdo. Povsod so visele slike maršala Tita. Ljudje so bili praznično oblečeni in se z zastavami in s cveticami zbirali ob cestah, kjer so pričakovali medzavezniško komisijo.

Ko so prišli preko Soče prvi avtomobili medzavezniške komisije in zavili v strme briške klance, jih je ljudstvo obklopilo s cvetjem in jim z zastavicami zapiralo pot. Vsak je hotel komisiji povedati, da so v Brdih Slovenci, da hočejo Jugoslavijo, da hočejo maršala Tita. Godbe so igralo partizanske koračnice in pevski zbori so prepevali slovenske narodne in partizanske pesmi. Na cesti od Oslavja pa do Dobrovice, kjer se je komisija ustavila, je bilo zbranega toliko ljudstva kot še nikoli. Ko se je medzavezniška komisija peljala skozi vas Steverjan, je zbrano ljudstvo vzklikalo: »Nočemo več tujeja jarma! Rajši smrt, kot da bi ponovno prišli pod Italijo!«

V Kojškem je pričakoval medzavezniško komisijo s svojimi vaščani tudi župnik Ferjančič, ki je nosil jugoslovansko zastavo z rdečo zvezdo. Dekleta so bila oblečena v narodne noše in ko je komisija prispela na trg pred cerkvijo, so zaplesale kolo. Godba je zaigrala veselo partizansko koračnico in moški zbor je zapel več slovenskih pesmi. Med morjem zastav je ljudstvo nosilo transparente z napisi: »Jugoslavija — življenje, Italija — smrt!« Komisija se je zadržala le trenutke in se nato v špalirju jugoslovanskih in slovenskih zastav z rdečo zvezdo odpeljala proti Dobrovi.

Skozi vsot pot mimo Smartnega do Dobrovice je komisija poslušala vzklike: »Tito, Jugoslavija!«, ki jih je klicalo po cestah zbrano ljudstvo.

Ob prihodu v Dobrovo so ljudje obkročili mednarodno komisijo z zastavami in jo obklopili s cvetjem. Postavljali so se pred avtomobile in zahtevali Jugoslavijo. Prva jih je pozdravila mati dveh padlih partizanov, Mavrič Margareta, ki so jo vprašali, kaj si želi in če je Slovenka. Povedala jim je, da so tu sami Slovenci in da v Brdih ni bila nikoli in nikoli ne bo Italija. »Če je bila tukaj Italija 23 let, je bila zato, ker nam je to zemljo ugrabila.« Člani mednarodne komisije so odšli v dobrovski grad in sprejeli vaško delegacijo Krajevne narodno osvobodilnega odbora in delegacijo Slovansko-italijanske antifašistične uni-

je. Z delegacijama se je komisija zadržala v večurnem razgovoru. Pred gradom se je zbrala velika množica ljudstva in neprestano manifestirala za Jugoslavijo. Prišli so tudi garibaldinci iz vasi Dolenje in skupno s Slovenci prepevali partizanske pesmi in vzklikali Jugoslavijo.

Ob pol 11. zvečer je komisija zapustila Dobrovo in se podala proti Kojškemu, kjer se je zopet ustavila. Ljudstvo jo je sprejelo z vzkliki: »Jugoslavija, Jugoslavija!« in obkročilo avtomobile. Delegati so se podali v župnišče, kjer jim je ljudstvo pripravilo zakusko z domačim vinom, sadjem in celo svežim grozdem.

Vaški župnik Ferjančič je v kratki napitnici pozdravil v imenu vseh vaščanov medzavezniško komisijo in pozval navzoče, da izpijejo čaše na zdravje komisiji. Za izrečeno napitnico se je v imenu komisije zahvalil voditelj sovjetske delegacije gospod Gerasčenko, ki je dejal: »Napijem tej zemlji in pogumnemu ljudstvu, da bi dolgo živeli zadovoljni Brice!« Pozval je vse, da izpijejo čaše do dna. Član angleške delegacije je dvignil čašo in napil bratstvo narodov Anglije, Amerike, Francije, Sovjetske zveze in Jugoslavije.

Medzavezniška komisija se je zadržala v Kojškem eno uro in pol. Med njenim obiskom je množica ves čas vzklikala Jugoslaviji in pozdravljala komisijo. Moški pevski zbor je zapel venček narodnih pesmi, ki so člane komisije zelo navdušile. Ob polnoči so se člani komisije pripravili za odhod. Predsednik Okrajnega narodno-osvobodilnega odbora se je v imenu vsega ljudstva zahvalil za obisk in želel komisiji, da bi njihovo delo in prizadevanje res prineslo to, za kar se je to ljudstvo borilo in kar to ljudstvo zahteva.

Člani komisije so se pozno ponoči odpeljali iz Kojškega v špalirju vaščanov, ki so jih pozdravljali, proti Trstu.

Fašistična drhal se je razbesnela tudi v Gorici

Trst, 29. marca. Dopisnik Tanjuga poroča: Prav tako kot v Trstu divjajo tudi po Gorici bivši fašisti in reakcionarji. Vdirajo v stanovanja antifašistov, jih pretepajo in trgajo raz stanovanj z zastave z rdečo zvezdo.

Dne 27. marca so ob polnoči zažgali jugoslovanske zastave, ki so bile izobešene na oknih družine Gabrijelečič v ulici Duca d'Aosta št. 4. Družini Sorč v ulici Canova in tovarišici Stakul Alice, ki stanuje v ulici Garibaldi, so fašisti razbili okna, Stakul Alice pa so tudi z baklami zažgali zastavo. V bližini kavarne Garibaldi so fašistični izživci napadli tov. Briško Albina iz Standraža. Pretepli so tudi 12 letnega dijaka Nikolaja Birsu in ranili v glavo in roko dijaka Zaharijo Marjana.

Koroški Slovenci tovarišu Edvardu Kardelju

Podpredsedniku jugoslovanske zvezne vlade Edvardu Kardelju.

Dolgih devet mesecev je že, kar ste morali na našo največjo žalost umakniti naše čete s Koroškega in naš položaj se je zopet zelo poslabšal. Samo naše upanje in naša trdna vera, da pravica mora zmagati, nam pomagata, da nosimo še vedno glave pokonci kot zmagovalci.

Zahvaljujemo se Vam za Vaš trud, da nas rešite težkega suženjstva in Vas najtopleje pozdravljamo iz Slovenske Koroške!

Na skorajšnje svidenjel
Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Obč. odbor OF za Bistrico pri Pliberku.

Slovenski književniki vlagajo protest proti nasilju v Španiji

Zunanjemu ministertvu FLRJ v Beogradu.

Vljudno Vas prosimo, da pošljete zunanji ministrom držav, ki so članice Združenih narodov, priloženo našo zahtevo po prekinitvi diplomatskih odnosov s Francovo Španijo, to je demokratične in sramoto sloveštva.

Zunanji ministrom držav, članic Združenih narodov!

Ko si ves svet s strašnimi težkočami čeli rane, ki so bile prizadejane človeštvu po fašizmu, je v Španiji ostal na oblasti režim, ki se v ničemer ne razlikuje od onega, ki sta ga hotela uvesti nad človeštvom Hitler in Mussolini. Umori nedolžnih ljudi, ki so se borili za svobodo svoje domovine, za svobodo duha in vesti, so v Španiji na dnevnem redu. Krvnik Franco se posmehuje milijonom žrtv, ki jih je dal svobodoljubni svet za uničenje fašizma ter spreminja svojo državo v fašistično smodnišnico.

Slovenski književniki vlagamo svoj protest pred vestjo vsega človeštva proti nasilju v fašistični Španiji, vlagamo ga proti mučenju in ubijanju španskih demokratov ter zahtevamo v imenu kulture in napredka, da vse države, članice Združenih narodov, pretrgajo s Francovo Španijo diplomatske stike. Dokler ne bo odstranjen iz Španije Francov režim, je ogrožen mir, za katerega je tudi naša domovina Jugoslavija doprinesla toliko žrtv.

Zivela svobodna volja narodov!

Zivela organizacija Združenih narodov, jamstvo miru in napredka!

Društvo slovenskih književnikov, Ljubljana.

Maršal Tito je izročil darila češkoslovaških študentov študentom beogradske univerze

Beograd, 30. marca. (Tanjug.) Za časa svojega obiska v bratski Češkoslovaški republikli je dobil maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito od češkoslovaških študentov ter rektorjev in profesorjev češkoslovaških univerz večje število dragocenih knjig s prošnjo, da jih izroči kot darilo beogradske univerzi, ki je za časa vojne utrpela hudo škodo.

Danes popoldne je maršal Tito v zvezi s tem sprejel rektorja beogradske univerze dr. Stevana Jakovljevića ter predstavnike beogradskih študentov, člane predsedstva ljudske studentske mladine in akcijskega odbora strokovnih študentskih združenj visokih šol in akademij.

Po prisrčnem pozdravu se je maršal Tito obrnil k rektorju dr. Jakovljeviću in študentom s sledečimi besedami:

»Tovariš rektor, tovariši študenti!

Češki in slovaški študentje in univerzitetni profesorji in rektorji so me zaprosili, da vam izročim pošiljko knjig. Naši češki in slovaški bratje ne dajejo tega darila samo kot dar beogradske univerzi, tej ustanovi, ki naj vzgaja naše nove kadre, ampak tudi kot dar narodu Češke in Slovaške narodom Jugoslavije. Tudi njim tega primanjkuje, vendar so to darilo dali od srca. To, kar dajejo, dajejo z veliko radostjo in ljubeznijo v želji, da na ta način izkažejo svoje simpatije in pozornost našim narodom, naši študentski mladini in profesorskemu kadru univerz. To ni mogel biti niti posebno velik dar, ki bi nadoknadil vse ono, kar je bilo uničenega, toda v tem gledamo izraz ljubezni češkega in slovaškega naroda.«

Nato je maršal Tito izročil rektorju univerze dr. Stevanu Jakovljeviću pismo uprave univerze v Bratislavi ter ključ skrinje s knjigami.

Kot svoje darilo beogradske univerzi, ki se bo uporabilo za izpolnitev vseučiliške knjižnice, je maršal Tito istočasno izročil dr. Jakovljeviću 50.000 din.

Rektor beogradske univerze dr. Stevan Jakovljević se je maršalu Titu zahvalil s sledečimi besedami:

»Tovariš maršal!

Beogradska univerza je, kot vam je znano, hudo trpela za časa vojne, zlasti pa 6. aprila. V vojni se je študentska mladina pridružila narodno osvobodilnemu gibanju in se pod Vašim vodstvom borila za svobodo naših narodov. Okupator je vedel, da je bila beogradska univerza tudi pred vojno središče jugoslovanske svobodoljubne misli, in zaradi tega je zliil ves svoj bes na beogradske univerze ter jo težko poškodoval.

To darilo, ki nam prihaja sedaj iz bratske Češkoslovaške, prihaja v pravem trenutku in prosim Vas, tovariš maršal, da bi bili tolmač naših čustev globoke

hvalečnosti, simpatij in solidarnosti napram bratskemu češkemu in slovaškemu narodu.«

Maršal Tito je na besede rektorja dr. Jakovljevića odgovoril:

»Na Češkoslovaškem je tako med našimi tovariši partizani, kakor med češkimi in slovaškimi ljudstvom zelo dobro znano, kaj je beogradska univerza dala za to našo borbo. Zelo dobro jim je znano, da je beogradska univerza dala na stotine in stotine svojih dijakov, najboljših sinov naših narodov, ter se v njihovem darilu izraža tudi priznanje naši univerzi za borbo, ki jih je dala domovini. To morate tukaj sprejeti tudi kot znak priznanja našim beogradskim študentom — onim, ki so se borili, onim, ki so padli, onim, ki nadaljujejo svoj študij, in onim, ki stojijo danes na vodilnih mestih.«

V imenu študentov beogradske univerze se je maršalu Titu zahvalila za darila predsednica organizacije ljudske študentske mladine Jveta J. Kovačević s sledečim govorom:

»V imenu študentov beogradske univerze bi se rada preko Vas najpristoneje zahvalila našim bratom Čehom in Slovakom, ki nam pomagajo v današnjem obdobju izgradnje naše univerze.

Dragi naš tovariš maršal, tudi vam obljubljamo, da bo ljudska študentska mladina naše univerze storila vse, da naša univerza v tej dobi mirne obnove naše dožele zavzame mesto, ki ji pripada. Ljudska študentska mladina bo skrbela za to, da se doseže čim strokovnejša izobrazba, da se vzgoji čim boljši in čim večji strokovni kader in nova inteligenca, taka inteligenca, kakršna je potrebna naši mladi in novi državni skupnosti.«

V teku nadaljnjega razgovora s člani delegacije se je maršal Tito zanimal za delo študentov na posameznih fakultetah, za njihove življenjske pogoje, za profesorski univerzitetni kader in za stanje obnove poslopij, knjižnic in drugega inventarja.

Maršal Tito je pozorno poslušal besede rektorja dr. Jakovljevića ter ob slovesu z njim in člani delegacije rekel:

»Tovariš rektor, želim vam uspeha z vašimi študenti, njim pa priporočam, da vse svoje sile vržejo na učenje. Potrebno nam je veliko inteligenca. Nimamo dovolj kadrov in to nas precej ovira pri obnovi v naši industriji in našem kmetijstvu. Pričakujem od vas, da bomo dobili nove kadre.

Zelo sem zadovoljen, ko slišim o velikem odzivu naših študentov in njihovi pripravljenosti, da dajo vse od sebe, da prebrodijo vse težave. Mladina — ta je naša bodočnost!«

DELO LJUDSKE SKUPŠČINE

Zvezni svet je sprejel zakon o vajencih in zakon o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen

Beograd, 30. marca. (Tanjug.) Na svojem večeršnjem sestanku je Zvezni svet Ljud. skupščine FLRJ sprejel zakon o vajencih v gospodarstvu ter zakon o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen.

Po otvoritvi sestanka in sprejetju zapisnika pretekle seje je predsednik Vladimir Simić Zvezni svet obvestil, da je Prezidijska Ljudske skupščine FLRJ poslala Zveznemu svetu v obravnavanje predlog zakona o pogodbi o prijateljstvu in vzajemni pomoči med FLRJ in Poljsko republiko. Predsednik vlade FLRJ in minister za narodno obrambo maršal Tito je prav tako predložil Zveznemu svetu v obravnavanje predlog zakona o vojaški obveznosti za državljane FLRJ ter zahteval, da se predlog čimprej obravnava, kar je Svet takoj sprejel.

Svet je nato sprejel predlog imunitetno-mandatnega odbora, da se namesto ljudskega poslanca Metodija Andonova-Centa, ki je podal ostavko, proglasi za ljudskega poslanca prilepskega okraja njegov namestnik Platnik Karstevski Kiro Tošev, nakar so prešli na prvo točko dnevnega reda — na načelno obravnavanje predloga zakona o vajencih v gospodarstvu.

Predsednik Vladimir Simić je otvoril načelno debato glede tega zakonskega predloga ter dal besedo poročevalcu ljudskemu poslancu dr. Jerku Radmiloviću, ki je prečital poročilo zakonodajnega odbora. V svojem govoru je poudaril, da ta zakonski predlog pričinja s korenitim reguliranjem na področju delovnih razmerij naše delavske mladine, ki je zaposlena v industriji, obrti, trgovini ali drugih delovnih panogah. Vprašanja položaja naše delavske mladine, učencev v gospodarstvu, takojmenovanih vajencev, ni mogoče in se ne sme obravnavati samo izključno kot vprašanje socialne zaščite ali kot vprašanje človeškega čuta z ozirom na njihov položaj v stari Jugoslaviji in na zadržanje precejšnjega dela zasebnih delodajalcev v sedanosti, ki so se navadili na stari sistem izkoriščanja in ki preprečujejo, da bi se ustvaril kader kvalificiranih delavcev, — potrebno je, da se našim mladim vajencem v gospodarstvu nudijo ugodnejši pogoji za hitro zaposlitev, delo in življenje. Zakon med drugim določa, da so vajenci lahko samo osebe, ki so starejši od 14. let, da za svoje delo sprejemajo plačo, da traja učenje tri leta, da ima vajenec pravico do plačanega letnega dopusta 15 dni, da traja delovni čas 8 ur in

da se vsa razmerja med delodajalcem in vajencem urejajo s pisмено pogodbo.

V načelni diskusiji glede tega zakonskega predloga so govorili ljudski poslanci dr. Ivo Karner, Dušan Petrović, Djuro Salaj, Pavle Pavlović in Peter Mundić.

Ko je bila zaključena debata v področnosti, je Svet z glasovanjem v celoti sprejel zakon o vajencih v gospodarstvu z 268 glasovi.

Po krajšem odmoru je Zvezni svet prešel na drugo točko dnevnega reda — na obravnavanje predloga zakona

o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen. Poročevalac zakonodajnega odbora glede tega zakonskega predloga Mesud Hotić je prečital poročilo zakonodajnega odbora, nakar je v svojem govoru poudaril, da se je sprejetje tega zakona pokazalo kot nujno glede na to, da smo pomorska država. S sprejetjem tega zakona se bo odstranila pomanjkljivost v naši zakonodaji ter se bo v precejšnji meri prispevalo k naši stabilizaciji v mednarodnem pravu.

V načelni debati o tem zakonskem predlogu je govoril samo ljudski poslanec Vice Buljan, nakar so prešli na diskusijo v podrobnosti. S končnim glasovanjem je Svet v celoti sprejel predlog zakona o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen s 267 glasovi.

Oba sprejeta zakona bosta v smislu odredb ustave in poslovnika poslana Svetu narodov.

Prihodnja seja Zveznega sveta je določena za danes ob 16. uri.

Svet narodov je sprejel predlog zakona o vajencih v gospodarstvu in o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen

Beograd, 30. marca. (Tanjug.) Pred predsedstvom Josipa Vidmar-ja je Svet narodov v petek popoldne nadaljeval z obravnavanjem predloga zakona o vajencih v gospodarstvu in predloga zakona o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen. Pred prehodom na dnevni red je predsednik Vidmar sporočil, da je Prezidijska Ljudske skupščine poslala Svetu narodov v obravnavanje predlog zakona o pogodbi o prijateljstvu in vzajemni pomoči med FLRJ in republiko Poljsko. Prav tako je predsednik sporočil, da je predsednik vlade FLRJ in minister za narodno obrambo maršal Tito predložil Svetu narodov v obravnavanje predlog zakona o vojaški obveznosti za državljane FLRJ ter zahteval čimprej obravnavanje, kar je Svet sprejel in postavil zakonodajnemu odboru dolžnost, da že v teku jutrišnjega dne predloži Svetu svoje poročilo.

Poleg tega je predsednik Vidmar Svet obvestil, da je minister za delo Vieko Krstulović pooblastil načelnika oddelka za inspekcijo dela Milana Zigelja, da ga zastopa ob priliki obravnavanja zakona o vajencih v gospodarstvu, medtem ko je predsednik vlade maršal Tito pooblastil generalnega majorja Bogdana Oreščanina, da ga zastopa in zagovarja predlog zakona o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen ter predlog zakona o vojaški obveznosti državljanov FLRJ.

Ob pričetku seje je Svet narodov

najprej s poimenskimi glasovanjem sprejel predlog zakona o državnih matičnih knjigah, nakar je prešel na načelno diskusijo glede predloga zakona o vajencih v gospodarstvu.

Po izprnem poročilu poročevalca Joža Milojevića je govoril Rato Dugonjić, ki je poudaril, da ta zakon ni ničesar novega, kot samo uzakonitev tega, kar so pričele naše ljudske oblasti že v teku borbe za osvoboditev dejansko izvajati. Nato so govorili Anton Dolinšek, dr. Dušan Bračić in dr. Miloš Popović.

Po obravnavanju v podrobnosti je bilo poimensko glasovanje, nakar so prešli na obravnavanje zakona o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen. Razen poročevalca generala Oreščanina je govoril general Sava Orović. Po zaključnem obravnavanju so prešli k poimenskemu glasovanju. Predlog zakona o ustanovitvi in pristojnosti sodišča za pomorski vojni plen je bil sprejet v celoti.

Prihodnja seja Sveta je določena za soboto ob 16. uri.

Naročnikom!

Od 1. aprila znaša mesečna naročnina za »Ljudsko pravico« in »Slovenskega poročevalca« 45 dinarjev, kolikor znaša naročnina tudi ostalih jugoslovanskih dnevnikov. **Uprava**

Kongres Komunistične partije češkoslovaške

Na kongresu je govoril zastopnik KP Jugoslavije Milovan Djilas

Praga, 30. marca. (Tanjug.) ČTK poroča: V Pragi se je začelo zasedanje VIII. kongresa KP Češkoslovaške. To je prvi kongres v zadnjih desetih letih.

KP Češkoslovaške je igrala pomembno vlogo v borbi za osvoboditev Češkoslovaške. Danes sodeluje z ostalimi češkoslovaškimi političnimi strankami v obnovi države in izgradnji države.

Generalni sekretar KP Češkoslovaške Rudolf Slansky je imel obširen referat.

Na kongresu je govoril zastopnik KP Jugoslavije minister Milovan Djilas, ki je sporočil pozdrave jugoslovanskih komunistov in je v svojem govoru izjavil, da lahko vse tiste sile, ki težijo po utrditvi miru in demokracije v svetu, računajo na podporo Jugoslavije.

Po govoru ministra Milovana Djilasa so prečitali pozdravni brozovski predsedniku Benešu in generalisimu Stjalnu,

ki so jo navzoči pozdravili z burnim plaskanjem.

Nato je pozdravil kongres Harry Politt, generalni sekretar KP Velike Britanije. Izjavil je, da se britanska KP bori za to, da bi Velika Britanija vodila trdno in napredno zunanjo politiko, ki bi zagotovila mir in zbrisala politični in moralni vpliv fašizma.

Kongresu prisostvujejo delegati komunističnih partij 18 evropskih držav. Poleg zgoraj omenjenih delegatov Milovana Djilasa in Harryja Politta prisostvujejo kongresu, kakor poroča AFP, tudi Vladislav Bienkowski, zastopnik poljske delavske partije, in Zahariades, predsednik KP Grčije. Pričakujejo prihoda Jacquesa Duclosa, generalnega sekretarja KP Francije, Juliena Lahauta, predsednika KP Belgije, zastopnika KP Španije Francisca Antona in Enrique Listerja, republikanskega generala v španski državljanski vojni.

Državna posestva bodo žarišča naprednega kmetijstva

Z obiska državnega posestva na Verdu

Ljudska oblast je storila dva velika koraka na področju kmetijstva, da bi izboljšala življenje našemu kmetu in dvignila kmetijsko proizvodnjo. Z agrarno reformo je izruvala na vasi korenine kmečkih izkoriševalcev, veleposestnikov in drugih, ki so v svojih mrežah stiskali kmečkoga delavca in delovnega kmeta. Nastanek državnih kmetijskih posestev pa je pomenil drug važen korak v naporih za povečanje kmetijske proizvodnje za pomoč kmetom.

V teku izvajanja agrarne reforme je ljudska oblast izločila iz zemljiškega sklada v središčih gospodarskih področij posamezna posestva in jih izročila v državno upravo, da z načrtno in vzorno ureditvijo teh posestev pokaže kmetom na primeru, kako naj gospodarijo na svojih kmetijah, da jim nudi pomoč z svojih kmetijah, s semeni, plesnsveti in izkušnjami, s stroji. Državna pose-

stvo semena. Pol hektara bomo posadili s čebulčkom. Prejeli smo že 1100 kg čebulčkov, tako da bomo lahko posadili vsa določena površina. Za letošnji pridelek semena, predvsem za stroji fiziol, grah, spinačo in solato, smo določili 2 ha, za odbiro semenice dvoletne kulture pa 1 ha. Kajti predvsem na nas je, na državnih posestvih, da zagotovimo za prihodnje leto dovolj semen.

Na načrtu, ki ga je imel pribitega na steno, mi je razlagal, kako imajo zamišljeno kolobarjenje. Na eni njivi imajo n. pr. letos zasejano deteljo in pšenico, drugo leto bodo posejali pšenico in zeleno krmo in tako vsako leto menjavali posevke.

Na načrtu, kjer so bile vrisane vse površine travnikov in pašnikov, mi je razlagal načrt kolobarjenja na travnikih. Letos bodo zoražili en del travnikov in jih posejali z ovsom, drugo leto bodo posadili krompir, tretje leto pa krmske rastline.

svinjake, da bodo lahko v njih redili do 50 svinj. Število kokoši bodo povečali na 100. Začeli bodo gojiti tudi zajce, katere bodo prodajali v okolico. Tovariš Setine mi je znal do podrobnosti povedati ves načrt, kako mislijo urediti svoje gospodarstvo.

Sindikalna podružnica pomaga pri postavljanju norm

Kmečki delavci na posestvu so združeni v svoj sindikat. Predsednik sindikata je Jože Plankar. »No, kako gre?« sem ga vprašal. Pač tako kot vedno, ko človek ne ve, kako bi človeka pobaral. »Gre,« je dejal. »Če bi rekel, da je že vse dobro, bi se prenačljil, lahko pa rečem, da bo. Vsak dan je bolje. V začetku je bilo mnogo stvari, ki jih je bilo treba urediti. Bilo je vprašanje, kako bomo uredili delovni čas, razdelili delo in določili tudi mezde, ki bodo odgovarjale količini in kakovosti dela vsakega posameznika. Zdaj bomo začeli že s 1. aprilom uvajati norme. Skupno z upravo smo se že menili na sindikalnem sestanku. Za določitev norm je potrebna seveda najprej dobra razdelitev dela. Vse to bomo zdaj začeli načrtno urejati.« Delavski zaupnik Ivan Zibert je k temu prideljal: »Kdo bi morda mislil, da ne bodo vsi za to! Toda, ko smo stvar skupno preraščali, ni bilo nobenega, ki ne bi sam zahteval, da se stvari čim prej uredi. Eno je namreč pri nas: Delavci, od katerih so nekateri prej delali Lavrenčičem in Galetom, vedno bolj čutijo veliko razliko pri delu zdaj in včasih, ker vidijo, da dejansko sami vodijo posestvo, da je njim samim v korist, če dobro delajo. Zadnjih je bil nekdo pri nas, ne vem odkod že, pa nam je dejal: Posestvo je državno, nosilci države pa ste tudi vi, zato je to posestvo tudi vaše. Ta misel je v nas vseh. Skupno so razlagali, kako bodo bolje uredili delo in prišli do norm. Se bolj podrobno za vsako stroko posebej bodo določili odgovornega, ki bo skrbel za določeno vejo gospodarstva na posestvu in razdeljeval delo. Tako bo eden skrbel za strojno obdelovanje, drugi za govedorejo, tretji za vrt in sadjarstvo, četrti za konjerejo, za poljedelstvo, za gospodinjstvo itd. Na sestanku bodo vsak teden sproti določili, kakšno delo mora kaka delovna skupina izvršiti.

Za določen čas bodo potem prešli odgovarjajočo denarno nagrado. Tako bodo delavci na svojih sestankih vsak teden določili vsakemu delo in v koliko urah mora to delo opraviti. Če ga bo opravil prej, bo prejel prav takšno denarno nagrado, čeprav ni delal toliko časa. »S tem,« je dejal Plankar, predsednik sindikata, »bomo dali delavcem možnost, da pokažejo pri svojem delu svojo sposobnost in iznajdljivost, kar bo v korist posestvu in v dobro tudi delavcev samih.«

Pred tednom dni,« je pristavil delavec Vinko Martinšek, ki je tajnik sindikata, »smo napravili majhno skrinjico, v katero spuščajo delavci lističe s svojimi pripombami, predlogi in tudi pritožbami, tako da lahko vsak pove, kaj se mu zdi dobro in kaj ni prav, kaj bi se lahko izboljšalo in kako si je zamislil, da bi izboljšal delo na svojem področju. Te lističe potem prebiramo na svojih sestankih, se pogovorimo o njih, sproti popravljamo napake, če smo jih storili, in tudi izboljšujemo delo z izkušnjami posameznih delavcev. Vsakdo dela, kot bi delal na svojem in zato vsi pazimo, da bi se kje ne dogodila kakšna škoda zaradi malomarnosti in sproti opozarjamo drug drugega na morebitne nepravilnosti.« Sindikat je naročen tudi na časopise, tako da redno na svojih sestankih prebirajo važne članke, se pogovarjajo o dogodkih doma in po svetu, predvsem pa o kmetijskih stvareh, ki jih pač najbolj zanimajo. S tem se tudi strokovno izobražujejo, ker vedo, da brez poznanja vseh novih izkušenj v kmetijstvu ne bo moglo njihovo posestvo napredovati. »Vsi delavci vemo, da je od napredka posestva odvisno tudi naše življenje in zato nikdar ne gledamo na ure, kadar delamo, ker vemo, da bomo za trud, ki ga bomo vložili v posestvo, dobili iz posestva vse, kar bomo potrebovali,« je dejal tov. Plankar in za njim Martinšek in Zibert.

To, da med upravo in sindikatom ni nobenega nasprotja, da se čutimo vsi kot delavci na svojem posestvu, kot gospodarji tega posestva, enotnost in trdnost volja, ki jo imamo, to nam je porok, da bomo premagali vse težave, da bomo te načrte, o katerih smo zdaj samo šele govorili, letos in drugo leto že uresničili! Tako so mi zatrjevali tovariši s posestva, ko sem odhajal. Priprčan sem, da bodo v resnici uspeli.

Uspehi tekmovanja naših rudnikov

Da bi dali naši rudniki čim več premoga tovarnam, delavcem in prometu, so se slovenski rudarji konec januarja t. l. odzvali pozivu ženskih rudarjev na trimesečno prvomajsko tekmovalno. Tekmovalni načrt vsebuje v glavnem vsa dela, ki posredno ali neposredno pri najracionalnejšem izkoriščanju materiala in delovnega časa vplivajo na povečanje proizvodnje in izboljšanje kvalitete proizvodov. Da pa ne bi bilo to tekmovalno enostransko, so vključili v program na eni strani sigurnost dela, na drugi strani pa delo na prosvetnem, kulturnem in socialnem področju.

Pred dnevi se je sestala tekmovalna komisija vseh slovenskih rudnikov in je na podlagi poročil napravila pregled februarskih tekmovalnih rezultatov.

V prvi točki, kjer tekmujejo rudniki v čim manjšem številu lahkih, težkih in smrtnih nesreč, je bil najboljši premogovnik Laško z 0,8% lahkih in 0,5% težkih nesreč. Trbovlje ima 1,15% lahkih in 0,28% težkih, Zagorje 1,2% lahkih in 0,5% težkih, Velenje 1,1% lahkih in 0,9% težkih, Hrastnik 2,1% lahkih in 0,12% težkih nesreč. Nesreče so računane v odstotkih izpadlih dni na celokupno število dni.

Ena najvažnejših točk tekmovalnega načrta pa je produkcija. Vsi slovenski rudniki so se kosali, da bi izkopal čim več in čim boljšega premoga. V februarju je dosegel najboljši uspeh premogovnik Trbovlje, ki je prekorachil svoj mesečni delovni program za 21,5%. Sledijo mu premogovnik Rajhenburg, ki je presegel produkcijski načrt za 14,5% ter rudniki Laško, Velenje, Hrastnik in Zagorje, ki so prav tako prekorachili delovni program.

Tehnični del tekmovanja stremi, da povečajo naši rudniki proizvodnjo premoga z dviganjem norm in s povečanjem storitve na vseh področjih. Tako tekmujejo v storitvi na premogu, n. pr. pri odpiranju pri pripravi, pri kopanju in prav tako tudi v jalo-

rudnik bo popravil večje število raznih pokvarjenih strojev in naprav, kot n. pr. elektromotorjev, sesalk, ventilatorjev, vrtnih strojev, vitlov itd. Največ je prihranil eksplozivna rudnik Rajhenburg, ki je zmanjšal potrošnjo za 25%.

Jamskega lesa je največ prihranil rudnik Hrastnik, ki je znižal porabo lesa za 26,6%. V štednji električne energije pa je prvi premogovnik Rajhenburg, ki je znižal porabo za 11,5%.

Naši rudarji tekmujejo tudi v delovni disciplini. Tekmujejo, kateri rudnik bo imel najmanj neupravičenih izostankov, dopustov ter število opominov in kazni zaradi nemarnosti, neposlušnosti, zamujanja dela ali prezdognjega zapuščenja obrača. V tej točki je bil v februarju najboljši rudnik Velenje, ki ima samo 0,3% neupravičenih izostankov. V Trbovljah je bilo 0,5%, v Zagorju 0,8% in v Laškem 2% neupravičenih izostankov.

Od osvoboditve do danes so slovenski premogovniki opravili na tisoče prostovoljnih dni in svoj zaslužek odstopili za obnovu, kmete, sirote itd. Tudi sedaj tekmujejo, kdo bo dal več prostovoljnih delovnih dni za obnovo države. V februarju je dosegel prvo mesto rudnik Zagorje, ki je dal prostovoljno za obnovo države 52% celokupnega zaslužka. Rudarji v Velenju so dali 4,21%, v Laškem 3,75%, v Trbovljah in Hrastniku pa po 3% zaslužka za obnovo.

Poleg tega tekmujejo rudarji v najnižjih proizvodnih stroških. Najboljši je bil v preteklem mesecu Rajhenburg, kjer so znižali proizvodne stroške za 54,8% z ozirom na načrt. Toda tudi drugi rudniki si prizadevajo, da bi zmanjšali proizvodne stroške in s tem pocenili premog. Tako je rudnik Zagorje znižal stroške za 16,5%, Laško za 16,2%, Trbovlje za 15,8% in Hrastnik za 12,8%.

Tako so se slovenski rudarji odzvali novoletnemu pozivu maršala Tita in se pridružili tekmovanju rudarjev, kakor tudi delavcev in nameščenec drugih strok vse države. Uspehi tega tekmovalnega se kažejo iz meseca

Traktor vleče peresni kultivator, ki z jeklenimi peresi ruje iz tal njivni plevel — ruico. Z uporabo peresnega kultivatorja bodo pridobili 50% delovnega časa.

stva bodo pomagala kmetu pri obnovi njegovega gospodarstva in odigrala veliko vlogo pri pospeševanju celokupnega kmetijstva v okviru splošnega proizvodnega načrta. Kmetje so največkrat dolžni pomen teh državnih posestev in umeli pomen teh državnih posestev in umeli, da jim bodo v veliko korist.

Eno izmed državnih kmetijskih posestev je tudi v Verdu pri Vrhniki. Pod upravo državnega posestva v Verdu je bilo vključeno Lenarčičevo posestvo, Galetovo posestvo v Bistri, Mulejevo na Vrhniki in Hrenova in Maroltova gospodarska poslopja. Posestvo ima 45 ha njiv, 110 ha travnikov in 14 ha pašnikov. Upravnik posestva je partizan Marko Setine. S traktorjem je oral veliki njivo. Sam je namreč tudi traktorist.

Zanimalo me je, koliko hitreje oranje traktor 1 ha v primeri s parom konj. »Tu v naših razmerah, lahko rečem,« mi je pripovedoval, »da zaleže en traktor za deset parov konj. Kar bi en par konj opravil v desetih urah, opravi traktor v eni uri. En hektar njiv orajemo s traktorjem v treh do petih urah, kakršna so pač tla. Od tal je namreč precej odvisna hitrost oranja s traktorjem.« Tovariš Setine mi je tudi z računi dokazal, da ni oranje s traktorjem samo hitreje in boljše, temveč tudi veliko ceneje. »Amerikanci računajo — ta traktor je namreč iz Amerike — da še mora traktor izplačati v 4500 urah. To se pravi, da priplačati na eno uro 25 dinarjev za amortizacijo stroja, kakor pravimo. V eni uri porabi traktor za 55 din goriva in mazala. Če računamo še delo traktorista, znašajo stroški za oranje s traktorjem v eni uri približno 95 dinarjev. Vzdrževanje enega konja stane na dan 150 din. Vzdrževanje 20 konj, ki šele zaležejo za en stroj, pa bi zneslo 3000 din dnevno. Na eno uro delovnega dne bi torej prišlo 300 din za oranje s konji, pri tem pa seveda ne bi bilo vsiljeno delo orača in hlapca pri konjih. Če pomislimo še na to, da noben konj ne bi vzdržal vsake dan zaporedoma takih naporov, ki so pri oranju, potem lahko uvidimo, kako pri oranju, potem lahko uvidimo, kako veliko prednost imajo traktorji pri oranju.« Marko Setine mi je potem pokazal nov peresni kultivator, ki so ga šele pred kratkim prejeli. Na sosednji njivi so orali z njim. Kultivator je imel zavila jeklena peresa, ki so ruvala iz tal ruico, poseben njivski plevel, ki se po njihval zelo močno razrize in ki daje mnogo truda kmetom, preden ga oplevejo. Ruice namreč ne smemo poraziti ali potrgati, ker vsaka koreninica požene spet nov plevel. Zato je kmetje nikjer ne morejo do kraja odpraviti z njiv. Uporaba tega kultivatorja bo prihranila delavcem na posestvu najmanj 50% delovnega časa. »Veš, kmetje so zelo zanimajo za naše stroje in kdor gre mimo, se ustavi, da se na svoje oči preveri, da se da s traktorjem res dobro obdelati in hkrati hitreje, pa tudi ceneje. S traktorjem hodimo orat tudi kmetom, največ agrarnim interesantom, ki so zdaj dobili zemljo, pa nimajo živine, da bi jo izorali.«

Kolobarjenje bodo izvršili vsakih sedem let. Po sedmih letih bodo znova izorali zemljo. Travniki v teh krajih imajo namreč kisljo podlago, zaradi česar je trava slaba. S takim kolobarjenjem pa bodo lahko na teh travnikih pridelali dovolj krmskih rastlin za živino. Kajti posestvo mislijo posvetiti najbolj živinoreji.

Z vzrejo plemenske živine bo posestvo pomagalo vsej okolici

Posestvo ima vzorno urejene hleve. Dva hlevarja skrbita za nego živine. Povsod vlada najlepši red. Tla so pometena, ob jastih pa je za vsako kravo že pripravljena krma za naprej. Na stenah visijo črne deščice, kjer je napisno ime krave, kdaj je bila rojena, ime njenega očeta in matere ter kdaj je bila pripuščena k biku. Poleg tega imajo še eno večjo desko z razpredelniciami. To je tako imenovana kontrolna tabla. Na posamezne razpredelnice vpišejo ime krave, njeno starost, težo, količino dnevne krme koliko mleka daje, koliko tolašče ima mleko itd.

Tovariš Retelj, ki je poleg dela kot poslovođa sprejel tudi odgovornost za govedorejo, si je postavil načrt, da bodo dvignili število živine na 60 glav. Ker je uprava posestva videla, da kmetije ponekod prodajajo mlade teličke »Navodu«, ker nimajo potrebne krme, da bi jih redili, je sama predlagala ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, da bi bila pripravljena vzeti 30 teličk v oskrbo. Teličke je treba namreč krmili z ovsom, otrobi in mlekom vsaj do starosti šestih tednov, ko jih lahko hranimo tudi že z drugimi krmili. S tem bo posestvo rešilo 35 teličk zakola, kar se bo mnogo poznalo pri obnovi živinoreje.

Veliko skrb posveča posestvo tudi konjereji. Z vzgojo dobrih plemenskih vrst bo posestvo lahko pomagalo vsemu vrhniškemu okraju. Kmetom v okolici bo nudilo posestvo dobre plemenske konje, kakor tudi dobre pasme govede. Travniki v Razoru, ki so last posestva, bodo dajali dovolj krme za uspešen razvoj živinoreje na posestvu. Tovariš Setine je pravil, da bodo v kratkem dobili nov stroj za zmetavanje sena na podstrešje. Ta stroj bo v 20 minutah zmetal 3000 kg sena 8—12 m visoko. »Z uporabo tega stroja,« je dejal, »bo posestvo prihranilo letno 40—45.000 din.« Na posestvu bodo povečali tudi svinjerejo in kokošjerejo. Zgradili bodo nove

Setveni načrt

V pisarni uprave posestva mi je pokazal letošnji setveni načrt in razlagal načrte, ki jih je imel nabit na steneh. »Z ozirom je bilo lani posejanih 10 ha in 28 a. Spomladi bomo posejali še 25 ha in 30 a zemlje,« mi je dejal in pokazal načrt. Z ovsom bodo posejali 4,5 ha, s korenjem 1 ha, s krompirjem 3 ha, s kuzo 3,90, z ajdo 1 ha, s prosom 0,30 ha, s krmskimi rastlinami 2,5, s čebulo 0,50, s površino 4,5 in z lanom 4 ha zemlje. »Velik del obdelovanja zemlje smo določili za lan, za površino in za pride-

lani, da bomo posejali 4,5 ha, s kuzo 3,90, z ajdo 1 ha, s prosom 0,30 ha, s krmskimi rastlinami 2,5, s čebulo 0,50, s površino 4,5 in z lanom 4 ha zemlje. »Velik del obdelovanja zemlje smo določili za lan, za površino in za pride-

lani, da bomo posejali 4,5 ha, s kuzo 3,90, z ajdo 1 ha, s prosom 0,30 ha, s krmskimi rastlinami 2,5, s čebulo 0,50, s površino 4,5 in z lanom 4 ha zemlje. »Velik del obdelovanja zemlje smo določili za lan, za površino in za pride-

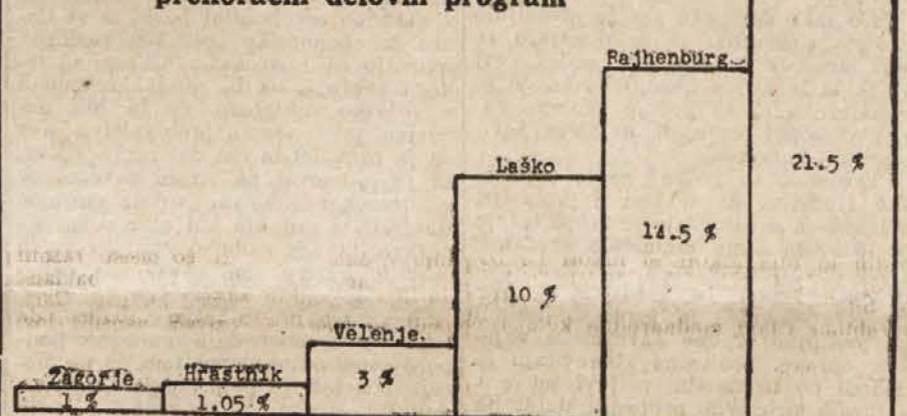
Okrajna nabavno prodajna zadruga v Poreču

Te dni so v Poreču ustanovili okrajno nabavljajno-prodajno zadrugo. Ustanovnega občnega zbora so se udeležili zastopniki 14 zadrug iz mesta in okraja Poreč. Delegat zveze zadrug za Istro je v svojem referatu prikazal dosedanje uspehe pri delu v tem okraju. Kot prva zadruga je bila po-osvoboditvi ustanovljena nabavljajno prodajna zadruga v Višnjanu, to je že meseca junija 1945. Nato so postopoma ustanovili tudi še druge zadruge. Danes posluje v okraju 26 zadrug, to so ribarske, vinarske, kreditne, nabavljajne in obrtniške zadruge. V zadrugah je včlanjenih 80 odstotkov prebivalstva mesta in okraja Poreč. Zadruge poslujejo v veliko zadovoljstvo svojih članov.

Poljedelske delovne zadruge v dubiškem okraju

Na področju dubiškega okraja v Maglajcih, Bjelcih in Koturovem so formirali poljedelske delovne zadruge. Za čim uspešnejše poslovanje so člani poljedelskih zadrug formirali delovne skupine in izvršili delitev dela. Medtem, ko eni pomagajo pri obdelovanju polja, sekajo drugi gradbeni les za popravilo in izgradnjo novih hiš. Pri dosedanjem delu je mladina delovne zadruge v Koturovem delala 2220 dni. Za gradnjo doma so posekali 90 kub. m lesa. Člani delovne zadruge Bjelajcev so delali 1083 dni. Maglajska delovna zadruga, ki je bila najpozneje formirana, je imela ob ustanovitvi 45 rodbin včlanjenih. Vsak dan dela 60 članov. Medtem, ko eni prenašajo gnoj za mladinski vrt in čistijo zemljišče, sekajo drugi les za popravilo hiš. (Tamjug.)

V februarju so slovenski premogovniki prekorachili delovni program

vini. Kopači tekmujejo med seboj v povprečni storitvi, prav tako pa tudi vsi jamski in zunanji delavci. V februarju so nekateri premogovniki v celokupnih rudniških storitvah prekorachili načrte. Tako n. pr.:

Trbovlje	za 10,5%
Laško	za 7,5%
Zabukovica	za 7,0%
Rajhenburg	za 6,0%

Da bi prihranili čim več materiala ter s tem pocenili produkte, tekmujejo premogovniki v varčevanju rastreliva, jamskega lesa, olja, mazil ter električne sile. Rudniki tekmujejo med seboj, kje se bo najmanjkrat pretrgala jeklena vrv, kje bodo izgubili najmanj časa zaradi poškodb na odpremnih poteh in napravah, kateri

in mesec. S tem, da so rudarji dvignili svojo storitev in produkcijo, je lahko dobila naša industrija, naše tovarne, delavce in naš promet zadostne količine premoga za obratovanje. Poleg tega pa so dosegli, da bo v kratkem času tudi za osebno uporabo na razpolago zadosti premoga. Uspeh tega tekmovalnega pa je na drugi strani viden tudi v tem, da so se prav zaradi vztrajnega in požrtvovalnega dela naših rudarjev znižale cene premoga.

Rudarji Slovenije bodo prav gotovo s svojim delom, s svojim tekmovalnim nadaljevali, da bodo še bolj dvignili proizvodnjo, da bodo pocenili produkte in s tem doprinesli svoj delež k naši gospodarski obnovi, k izboljšanju življenja delovnega ljudstva.

Tekmovanje kmetijskih strojnih postaj na Hrvaškem

Okrožna postaja za kmetijsko orodje in stroje v Osijeku je napovedala tekmovalje v naslednjih točkah: popravilo čim večjega števila traktorjev in poljedelskih strojev ter obdelavo čim večje površine zemlje pri spomladanski setvi. Traktorske postaje so si postavile normo za prvomajsko tekmovalje. Kljub vsem težavam, ki so se pojavile pri delu, so traktoristi z okrožne postaje v Osijeku presegli postavljeno normo. Traktorska postaja v Osijeku je postavila v načrt, da bodo v okviru prvomajskega tekmovalja preorali 6150 oralov, podorali 2800 in posejali 5705 oralov polja, in sicer v 30 dneh.

Dejstvo, da je traktorska postaja v Osijeku presegla načrt za jesensko setev za približno 120% je najboljšje zagotovilo, da bodo tu popolnoma izvedli načrt za spomladansko setev. (Tamjug.)

Obnova porušenih mostov na Dravi

Kljub težavam so začeli graditi železniški most na Dravi, v dolžini 100 metrov. Istočasno so obnavljali tudi ostale manjše železniške mostove. V tem mesecu bo vzpostavljen direktni železniški promet na prog: obala Drave pri Osijeku—Darda—Beli Manastir—Batina in obratno. Doselej se je železniški promet vršil samo do Darde. V prihodnjih sedmih mesecih bodo zgradili začasen železniški most na Dravi tako, da bo direktna železniška zveza med Baranjo in ostalimi kraji. Gradnja mostu na kolih čez Dravo je tudi v polnem teku.

PNOO za Trst in Slovensko Primorje o dogodkih zadnjih dni

Pismo medzavezniški komisiji

Pokrajinski narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst, kot edini svobodno izvoljeni predstavnik prebivalstva Julijske krajine, Vam je že pred dnevi poslal podroben referat o tem, kako je bilo primorsko prebivalstvo ovirano svobodno izražati svojo voljo za priključitev k Jugoslaviji.

Dogodki, ki se dogajajo dan na dan — prav ob priliki Vaše navzočnosti v Julijski krajini — nam kažejo, da ni nikakih izgledov, da bi nastopilo v tem pogledu izboljšanje. Nasprotno, osebe, ki so še nedavno z največjo brutalnostjo zatirale naš narod, danes, zaradi moralne in dejanske podpore s strani tukajšnje Zavezniške vojaške uprave, izvršujejo dejanja, enaka kakor skozi 25 let fašizma, v očitnem namenu, da ustrahujejo svobodoljubno prebivalstvo. Prebivalstvo Julijske krajine, ki si želi Jugoslavije, je do danes pokazalo največjo disciplino, ki si jo je v teh okoliščinah mogoče misliti. Kljub neštetim provokacijam, od trgiranja jugoslovanskih zastav, podiranja slavolokov, smrtnih žrtev v Skednju, pa do strelav na jugoslovanskega majorja, se primorsko ljudstvo ni dalo izzvati niti k nemu nepremišljenemu koraku, temveč je proti tem izzivanjem vedno odgovorilo veličastno in skrajno disciplinirano. Kot izrazit primer te discipline lahko navedemo ogromni spreved manifestantov, ki se je razvil po mestu dne 26. t. m. in se dosegel vsaj številu 200.000 ljudi, ki se niso dali izzvati niti od najbolj ostudnih provokacij, ki so se vršile nemoteno in vpricho civilne policije ter zavezniških vojakov s posameznih oken in pločnikov tržaških ulic.

Pristojne oblasti, ki so pozvane, da bi obdržale red in mir, ter nepristransko preprečile izzivanje naroda, ki si ne želi drugega, kot na miren način dati izraza svojim narodnim čustvom, pa so zavzele — iz nam docela nerazumljivega razloga — stališče, ki ga danes lahko označimo, če že ne kot sovražno, pa vsaj kot skrajno nenaklonjeno.

Do take domneve nas je pripeljalo nešteto primerov, ki se dogajajo že več mesecev in dosega sedaj svoj vrhunec in ki nujno kažejo na to, da so nekatere sile, ki hočejo povsem zavestno zopet vzbujati najnižje šovinistične instinkte.

Dosledno in povsod se je primorsko ljudstvo, ki si želi Jugoslavije, v borbi za uresničenje te svoje težnje posluževalo samo dopustnih sredstev, ki so dovoljena v vseh demokratičnih državah sveta. Ta sredstva so bile vloge, spomence in protesti, poslani na pristojne organe Zavezniške vojaške uprave, protestna zborovanja in obhodi po predhodni prijavi in le v skrajnih primerih protestni delni ali popolni štrajki, kakor je bilo to n. pr. po žalostnih dogodkih v Skednju in tem dogodkom sledede spontane manifestacije, ki jih seveda nihče ni mogel prijavljati, ker so bile izraz trenutnega ogorčenja demokratičnih množic.

Nihče, prav nihče, ne more primorskemu ljudstvu dokazati kaj nasprotnega ali celo protizakonega. Drugačnje trditve zavestno potvarjajo resnico.

Kljub temu — in to nam potrjuje našo zgoraj izraženo domnevo — organi Zavezniške vojaške uprave zatrujejo nasprotno. Pod A priloženo pismo generala Sir John Hardinga naravnost očita našemu predsedniku in našemu odboru, da vršimo osebno vlogo zlorab in izzivanj v gonji proti civilni policiji. Za to svojo trditve g. general ni navedel nikakega dokaza. Prepričani smo, da tudi ne more navedi drugega kot to, da je naša organizacija s ponovnimi pismenimi vlogami — po našem mnenju na najbolj zakonit način, ki je danes možen v Julijski krajini — opozarjala višjega častnika za civilne zadeve odnosno njegovega namestnika, na to, da so v civilni policiji ljudje, ki so služili nekdanji fašistični in nacifašistični formacijah. Pripomniti je treba, da je na te okoliščine PNOO opozoril Zavezniško vojaško upravo že davno pred dogodki v Skednju.

Ta civilna policija je, namesto da bi bila podvržena temeljiti epuraciji, neposredno po škedenjskih dogodkih dobila javno pohvalo generala Hardinga, in večeraj 26. t. m., pa ponovno pohvalo polkovnika Smutsa.

Zalovanje nad škedenjskim dogodki je dobilo svoj izraz v dvehdnevem protestnem štrajku, kateremu so se odzvali prav vsi Tržačani. O nediscipliniranosti štrajka ne more biti nikakega govora. Razumljivo je, da se je temu zalovanju priključilo kompaktno tudi učitelstvo z učenci. Zavezniška vojaška uprava je zaradi tega odredila zaprtje slovenskih šol. Ko so po končanem štrajku učitelji prišli v šolo z namenom, da poučujejo, jih je Zavezniška vojaška uprava deloma odpuščala brez predhodne preiskave in zaslišanja (glej prilogo B).

Kakor navedeno že zgoraj, se je naš odbor v vseh svojih dejanjih posluževal — kljub nasprotnim trditvam brez dokazov — izključno zakonite poti. Ena izmed teh je bila pravica peticije in apela na najvišjo oblast v tej pokrajini, to je na Zavezniško vojaško upravo. Tudi g. general Harding nas na to neutemeljeno opozarja (glej prilogo pod A). Zdi se, da nam je sedaj tudi ta pot zaprta. Iz priloge pod C je razvidno, da je namestnik višjega častnika za civilne zadeve g. polkovnik Robertson odklonil sprejem in oddajo pisma, ki smo jih naslovili na predsednika Združenih ameriških dr-

žav Trumanu in premiera Velike Britanije g. Attlejeja.

Odvzemajo se pa primorskemu ljudstvu tudi druga sredstva za uveljavljanje njegovih upravičenih teženj. Na javnem sestanku, ki je bil predpisano prijavljen pristojnim oblastem, in katerega so se udeležili predstavniki vseh antifašističnih organizacij, je bil izvoljen Akcijski odbor, katerega naloga je bila, da z vsemi zakonitimi sredstvi vodi borbo zoper provokacije fašističnih elementov, katere se v zadnjem času vedno v večji meri ponavljajo, ter zaščiti avtototolno prebivalstvo. Pred dnevi se je moral ta odbor na zahtevo polkovnika Smutsa razpustiti. Razlog, ki ga navaja g. polkovnik Smuts za ta svoj ukrep, ni docela jasen.

Zdi se pa, da očita Akcijskemu odboru, zaradi uporabe besede »boje« prekratne ideje. Za to utemeljitev g. polkovnika Smutsa ni nikakega dokaza niti dejanja, ki bi le malo dopuščal take domneve. Odbor se je zahteval polkovnika Smutsa pokoril. Ukrep sam pa moramo smatrati kot tipičen napad na osnovne svobode tukajšnjega ljudstva, ki si jih je priborilo s tako ogromnimi žrtvami proti naci-fašizmu.

Proces naperjen proti uredniku dnevnika »Lavoratore«, znanemu antifašističnemu borcu Gaspariniju, zaradi tega, ker je po novinarski dolžnosti poročal o dogodkih v Skednju, pa nam kaže, da se hoče omejevati tudi svoboda tiska. Značilno je pri tem procesu, da gre — potek procesa je to do danes očitno pokazal — za poskus mistifikacije stvarnih dejstev, pa četudi z napravitvijo očitno krivičnega sodnega postopka. Do danes ni bil podoben proces naperjen niti proti nemu izmed časopisov, ki z najbolj ostudnimi lažmi najočitnejše provokatorske narave, izzivajo najsvetejša čustva oseb, ki so žrtvovale vse v pretekli vojni in tako ustvarjajo v resnici napeto in ostro razpoloženje v Julijski krajini.

Značilno pri vseh teh ukrepih Zavezniške vojaške uprave je to, da so naperjeni izključno le proti Slovincem in onim Italijanom, ki so sodelovali v narodno osvobodilni borbi in se danes iz ekonomsko socialnih razlogov izrekajo za Jugoslavijo. Ukrepi so takega značaja, da bi jih lahko enačili z vojaško diktatoro, če bi bili naperjeni proti vsemu prebivalstvu. Ker pa je prizadet le oni del prebivalstva, ki je sodeloval na strani zaveznikov v ravnokar končani vojni, moramo smatrati ta dejanja kot akte sovražne narave, ki nas globoko žalijo v naših čustvih, katera smo skozi vso vojno gojili do Velikih zaveznikov.

Ne more biti nikakega dvoma, da taka enostranost daje moralno podporo vsem onim elementom, ki ne morejo pozabiti še polpretekle fašistične dobe.

V zadnjih dneh se zopet pojavlja množično mazanje slovenskih napisov, trgiranje jugoslovanskih zastav, razbijanje izlozb v dveh slovenskih knjigarnah (na Corsu in v ulici Milano) itd. Tolpe fašističnih banditov, oborožene s koli, noži in revolverji, nemoteno krožijo po mestu, napadajo mirno prebivalstvo, vdirajo v lokale antifašističnih organizacij (primer menze tržaškega okrožja Via Udine 37, sedež SIAU V. sektorja Via Fabio Filzi 10) ter razbijajo pohištvo, nadalje vdirajo celo nasilno v zasebna stanovanja (dvakratni vdor v stanovanje našega predsednika Bevka Franca, kjer so fašisti pretepli njegovo soprogo Bevk Davorino in potrgali zastave) ter žaljenje slovenskega prebivalstva z vzkliki »scavi«, »bastardi« in podobnimi psovkami, ki so jih bili Slovinci deležni skozi 25 let fašizma. Za vse te primere posedujemo neizpodbitne dokaze. Se več. Ugotovljeno je bilo, da je civilna policija vozila s svojimi kamioni civiliste, oborožene z gorjanci. Ti na povelje policije skacejo s kamionov v sprevide antifašističnih množic, in prepejajo zlasti žene in otroke. Navzoči oficirji Zavezniške vojaške armade te primere celo slikajo in filmajo, mesto da bi intervenirali proti tako nezahlišanemu barbarstvu. Po informacijah, ki jih imamo, se celo dogaja, da ima policija pri aretacijah dvojno merilo, ki se izraža v tem, da se projugoslovanski manifestanti pridružujejo v zaporih, protitalijanski pa takoj izpuščajo prosto.

Z velikim ogorčenjem moramo ugotoviti, da ti primeri z vso jasnostjo kažejo na to, da se danes — ravno v trenutku, ko g. polkovnik Smuts izjavlja »da je Zavezniška vojaška uprava sposobna izvršiti naloge, ki so jih ji zaupale velesile«, in ki osebno vodi delovanje civilne policije po tržaških ulicah — zopet ponavljajo časi terorja, ki so vladali v naši deželi za časa 25 letnega fašističnega režima in ki z vso jasnostjo kažejo na to, da bo to stanje trajalo še naprej, če se ne najde edina možna rešitev, ki si jo tako silno želi po tolikih letih trpljenja vse tukajšnje pošteno in svobodoljubno prebivalstvo, to je: priključitev k Jugoslaviji.

Smatramo, da s takim postopkom vsi odgovorni organi, ki jim je bila ta zemlja po Velikih zaveznikih zaupana v začasno upravo, prevzemajo neposredno odgovornost za vsa grozodejstva in nezakonitosti, ki se tu vrše. Ugotavljamo zato, da so za vse te ne-rede in nemire izključno odgovorni navedeni organi in če ne bo podvzeta hitra pomoč s strani Zavezniških vlad, da ne more nihče predvidevati posledic. Gospodje člani Komisije, danes živite v sredi navedenih dogodkov. O resničnosti navedenih primerov se lahko sami prepričate. Stanje, ki vlad-

Dopis o obisku medzavezniške komisije v Brdih „Žrtve narodov za svobodo niso nikoli zaman“

Tak dan, kakor so ga doživela spet slovenska Brda danes, se redkokdaj ponovi, toda na splošno je mnenje ljudstva, da ga doslej še ni bilo.

Odkar smo izvedeli, da pride medzavezniška komisija v naše kraje, ni bilo drugega kot samo tekmovanje, kje in koliko bodo napravili lepših slavolokov, kako bodo liše olepšali, kakšne napise postavili na zidovje, z eno besedo: kako napravili, da dobi od nas komisija čim boljše vtise.

Niso pomagala ne strašenja, ne aretacije, ne razne druge danes vsakodnevne metode novovrstnega vzgajanja našega ljudstva za »demokracijo« čisto svojevrstnega tipa, ki pa ne najde pripravnih tal v naših srcih. Delo je šlo samo od sebe sponano, avtomatsko dalje, kakor gre tank skozi vsakovrstne ovire.

Zvedeli smo: komisija je bila na Krasu, bila v Istri... kdaj neki bo prišla tudi k nam v Brda, kjer jo tako hrepenečo čakamo, saj smo tudi mi del iste velike domovine, h kateri spadamo z nezmanjšano pravico, čeprav tostran Soče. Saj so dala Brda svoj veliki prispevek, kakor bremo marsikje na zidovih...

Dne 27. marea je šla skozi Krmin v Dolenje. Pripravljeno je čakamo, da zavije po Brdih. Drihtenje v upu, v samih mešanih čustvih! V zadoščenju nam je sicer, da obiskuje komisija naša najbolj obmejne kraje, toda tudi notri, po Brdih bi jo radi videli in ji povedali, da smo neomajno za to, za kar so se Brda ves čas borila. Za Jugoslavijo!

Naslednji dan nova pripravljenost. Pričakujemo znova, ker smo trdno prepričani, da Brda mora komisija videti in si jih ogledati vsa, prav vsa. — Kdo bi pač drugače pričakoval, saj so vsa Brda vendar nedeljiva enota.

Komisija pride tudi med nas. Kakor alarm so zavzele te besede. Od starca do nedoraslega otroka hoče čakati vse, naj pride kar koli. Kaj delo, kdor danes dela, je sramotno, kaj jelo, saj ni lačen nihče! Komisija vendar ne pride desetkrat, še vsakih 500 let ne, odkar stoji slovenska Brda je še ni bilo.

Navdušenost, pričakovanje se je mešalo z bujno fantazijo, kajti nekateri so hoteli videti v vsakem prahu po cestah že cele kolone avtov. Kdaj pride, kod bo vodila pot, ali je že tu, tam? Sama vprašanja, po katerih hrepene otroci. In v takih trenutkih postanemo otroci vsi.

Nekateri se že menijo za razne signale, da pač nihče ne zamudi pravega trenutka in bo vsak na svojem mestu. Skozi Kojško pridre nekateri avti okrog 5.30 popoldne: Komisija, komisija, ustavimo jih, za vsako ceno, ne smejo dalje. Vsi na pot, zastavimo jim cesto! Blokirali!

Svrkne mimo prvi voz, drugi... še so zadaj. Ta bo naš. Kdo je notri? Ruski delegat Gorošenko. Ne bo smel dalje, naj velja, kar hoče.

Prileti angleški policist, ukaže dalje, nič, avto mora ustaviti. Tov. župnik skoči brž k vratom, prijazni obraz, znan že iz časopisja, odpre vrata: kratka dobrodošlica in prošnja, naj se ustavijo. Da, da, toda pozneje. Ena beseda, dve roki potrdirta zagotovo in dalje.

Iz Gorice čez Steverjan, Kojško, Smartno proti Biljani, od tam na Dobrovo, evo današnji cilj. Tja vsi.

Na dobroskernem gradu se ustavijo, tam bodo sprejeli po svoji navadi pozvane odposlance. Dva za spodnji konec, dva za gorenji konec Brd. Skoro štiri ure zasliševanja ne utrdi nadve veselih Bricev, ki hočejo pokazati in izraziti svoja čustva, svoje želje.

Policija se sicer ustraši in zboji množice, če bi udrla skozi težko okovana hrastova vrata. Ne imejte nič strahu, niso prišli demonstrirati, marveč manifestirati za to, kar je njihovega, za svoje pravice, za Jugoslavijo. Smešni ti policisti!

Po končanem sprejemu in obljubi, da se vrnejo med nas, odide komisija še v naše Medane, kjer se vrši kratek sprejem med pozdravi tamkajšnjega ljudstva. Ze v noč so vrne proti Kojškemu, kamor so po obljubi namenjeni na izrecno povabilo pripravljavatelja odbora na malo zakusko v znanem kojščanskem farožu.

Na prijaznem, a sedaj s tanki zastraženem trgu se uredi množice v dostojnem redu, trg je razsvetljen, zastav ne vem koliko, celi kresovi po zidih. Pridejo. Angleški delegat si ogleda cerkvene umetnine.

Omizje jo živahno: 14 članov komisije in pripravljalni odbor. Pri eni mizi ko-

misija z domačim župnikom, pri drugi ostali prireditelji. Iz dogovorjenih treh minut nastane poldruga ura.

Najbolj zgovoren je ruski delegat Bogomolov, ki se živahno pogovarja z domačim župnikom, in zanimajo ga skrajna vsa vprašanja. Govori jako dobro slovensko, saj je bil precej časa med štajerskimi partizani tudi sam partizan. Tega vtisa ne more skriti. Tako prijaznost imajo samo slovanski ljudje.

Etnična vprašanja: koliko prebivalcev je v Kojškem (okrog 900 in precejšnje število izseljencev), koliko je bilo partizanov že od začetka in ob koncu (60 in nad 150), padlih žrtev (65 domačih, 17 tujih), skoro pol jih je doma pokopanih. Med partizani in žrtvami je veliko mladine od 16 do 18 let vzrok, da so jih tako mlade poklicali, je strah, da bi sami ne postali »banditi«. To se je nasmejal. Kakšni odnosi so med prebivalstvom in svetnimi oblastmi, bodisi civilnimi zavezniške uprave, bodisi med našimi, ali ljudstvo zaupa in v koliko, kako je ljudstvo navezano z duhovnikom? Kako je stala duhovščina z ljudstvom med borbo, kako prej in danes, ali uči v šoli, kako se povezuje v Brdih posamezni kraji med seboj? Kolikor vidi on, je povsod isto mnenje, isto navdušenje, isti veseli naši obrazi. Slovanska duša. Kakšna so briška vina, ali se izvažajo kot tipična in kako, kam, kako se izvažajo razni domači pridečki, katerih vzorec so na mizi? Ali je promet organiziran itd?

Kot star partizan med Slovenci vprašuje, se zanima za razne primere in načine prirofskega življenja in štajerskega. Reče: vidi se, da so Slovenci povsod enaki.

Na prve zdravice v svojem imenu in imenu Okrajnega odbora odgovori tov. župniku sam delegat Gorošenko, ki se zahvali za sijajen sprejem in za zadoščenje, ki ga on čuti med nami in ki ga čuti celokupna komisija v Slovenskih Brdih, ki so tudi veja slovanstva na zapadu. Kratko, dobro.

Predsednik tov. Gravner spregovori v imenu odbora, ob zaključku izpregovori še francoski delegat, ki je danes predsednik komisije. Apelira na čustva, ki so Francozom in Slovincem sorodna, izrazi svoje veselje nad tako lepimi kraji, kjer ima svoj sedež Okrajni odbor, primerja borbo francoskega naroda za drugega socialnih pravic z borbo našega naroda in konča z besedami, da borbe za dobrobit naroda niso nikoli zaman.

Ze pred prihodom komisije so francoski novinarji (Humanité) prišli semkaj z enakimi besedami. Urednik omenjenega lista je želel čim natančneje spoznati tukajšnje razmere. Celo popoldne so porabili za obiske v Steverjanu, v Kojškem celi dve uri in pozneje še na Dobrovem. Manifestacije so nanje jako ugodno vplivale, kar so pričale njih izbrane besede v tem smislu.

Tudi novinarje je zanimala borba, saj so želeli videti celo sedaj zapuščen bunkerje, ne toliko iz radovednosti, pač pa, da bi se ob njih vzbudila stara svetla čustva.

Župnika so vprašali, če ve, da je v Jugoslaviji ločena cerkev in države.

Gotovo, toda to ne more biti vzrok, da bi si ne smeli želeli pod skupno domovino, kajti sedaj je čas za to ali pa začne spet nova borba.

Kakšen je bil odstotek prebivalstva za borbo ali proti njej? Za borbo zelo, zelo velik!

Na koncu je urednik želel spregovoriti par besed ljudstvu, kjer je izrazil svoje prijetno presenečenje nad izrazi čustev ljudstva in vztrajno voljo za lastno osvoboditev in dosegu svojih pravic. Svobodoljubni Francozi so na njih strani. Zavedajo naj se, da stoji na njih strani vse demokratične sile sveta. Sami bodo tudi skrbeli, da se o tem razve po svetovnem časopisju. Videli so blizu na steni hiše seznam žrtev briškega okraja, ki kažejo, kaj je vse moralo ljudstvo doprinesti, da je dokazalo, da se bori za sveto stvar. Oni sami nam priznavajo upravičenost borbe za skupno stvar. Kot so se Slovenci borili proti italijanskemu fašizmu in Nemcem, so se enako tudi Francozi, zato so simpatije obeh narodov tembolj tesne.

Zanimivo je, da so ruskega delegata poleg gornjih stvari zanimala razna druga vprašanja: ali je furliščina dialekt ali jezik, jezik in sicer starejšega izvora kot italijanski, toda neuraden, to je, se ne uči v šoli in ne rabi v cerkvi. Ali znamo Brici oba jezika, italijanskega in furliškega? Prvega vsi, drugega precejšnji del, kar ni čudno, ker smo ob meji in 25 let pod drugo državo, toda doma se nikjer ne govori med Slovenci. O petju ga je zanimalo, ali imamo le ločene ali tudi mešane zборе, kako je s petjem v cerkvi, kako s svetnim. Takih basov nimamo kot Rusi.

Novinarjem so privedle tukajšnje tovaršice iz pevškega društva Soče jako lep pevski koncert s kolom in sicer v srbskih narodnih nošah, ki so si jih dekleta same doma naredile po navstu svojega pevovodje, ki je živel v Srbiji.

Iste tovaršice so stregle pri mizi delegacij. Zato je zanimalo ruskega delegata, če imajo Brici lastne narodne noše, kdaj da jih nosijo. Zal, da danes takih noš ni.

Enako kot ruski in francoski delegat, je bil zadovoljen tudi ameriški. Sam je starejši mož visoke postave, govori jako lepo slovensko in je izrazil svoje simpatije do Slovincem.

Med raznimi takimi pogovori je potekla postrežba in se približala ura polnoči.

Razume se, da bi vsi želeli obdržati komisijo še v svoji sredi, toda komisija sama je še imela nocoj svoje delo in tako smo se morali posloviti.

Kakor je bil prisrčen sprejem, tako je bilo tudi slovo prisrčno.

Ljudstvo je v polni meri počakalo, da so delegati odšli, šele po njih odhodu se je razšlo.

Tako lepega dne se bomo vsi spominjali do smrti.

Lep je bil zato, ker je ljudstvo Brd jasno in nedvomno izrazilo komisiji svojo voljo po priključitvi k Jugoslaviji. Nihče ne more preko dejstev tega dne. Komisija, ki ima nalogo, proučiti etično sestavo naših krajev, bo o njih nujno poročala na mirovni konferenci.

POZIV!

Vsem privatnim lastnikom (imetnikom) fotografij iz narodno osvobodilne borbe

Pozivamo vse, ki so v posesti slik (fotografij) iz narodno-osvobodilne vojne, da jih pošljejo na foto-oddelek Tiskovnega urada, Ljubljana, Tyrševa 1 a IV. nadst.

Pripravljamo namreč dokumentarni album, ki bi obsegal zgodovinsko pomembne fotografije, posnete v času narodno-osvobodilne borbe.

Slike bomo prekopirali, nakar jih nemudoma in točno vrnemo vsakemu posameznemu lastniku. V zahvalo za

usluge pa mu bomo brezplačno naredili in poslali od vsakega posameznega posnetka tudi eno povečavo.

Opozarjamo, da mora pri vsaki sliki nujno biti pripisano, kdaj in kje je bila posneta ter kako se imenuje oseba na njej. Ta komentar naj bo napisan čitljivo, razločno in točno.

Foto oddelek Tiskovnega urada pri Predsedstvu vlade Ljudske republike Slovenije.

FILMSKO PODJETJE FLRJ — DIREKCIJA ZA SLOVENIJO

V ponedeljek, 1. aprila, bo na sporedu v kinu:

MATICA: »Visoka nagrada«, napet sovjetski vojniški film;

SLOGA: Sovjetska dokumentarna filma »Dunaj« in »V Pomeraniji«.

Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15.

Na pravi sledi

Civilna policija v Trstu išče atentatorja, ki je streljal na majorja Cundra

(iz »Ježa«)

»Jasno, drugod ni mogel iti!«

(Podpis)

K zaključku svetovnega mladinskega tedna „Mladina vsega sveta, združi se, naprej za trajen mir!“

Od 21.—23. marca je vsa svobodoljubna mladina sveta praznovala svetovni mladinski teden.

Svetovni mladinski teden smo proučevali leta 1943 kot »Teden pomladanske ofenzive«. Svetovni mladinski teden leta 1945 je povezal napredno mladino vseh dežel sveta. Mladina je praznovala v znamenju mobilizacije svojih sil in naporov. Od leta 1943 dalje praznujemo vsako leto ta veliki mladinski praznik. Leta 1944 ga je napredna mladina praznovala z geslom: »Pomagajmo, da bo leto 1944 leto zmage.« Pomladi 1945, na predvečer zmage, pa ga je praznovala z geslom: »Vse stave za dokončen zlom fašizma.«

Letos je mladina širom zemeljske oble praznovala svoj pomladanski teden z geslom svetovne Federacije demokratične mladine: »Mladina vsega sveta, združi se, naprej za trajen mir!« V tem tednu je okrepila svoje napore za uničenje poslednjih ostankov fašizma, za uvrstitev zmage svobodoljubnih narodov, za mir, za resnično ljudsko demokracijo, za utrjevanje prijateljskih in bratskih vezi med narodi. Ta veliki mladinski praznik je še prav posebno dostojno praznovala mladina istih dežel, ki so največ trpele pod jarmom fašizma.

Svetovni mladinski teden smo letos praznovali v posem drugačnih prilikah kot prejšnja leta. Prejšnja leta smo ga praznovali v času obojestrane borbe proti fašističnim okupatorjem, v času velike antifašistične vojne. Letos pa ga je mladina praznovala v okoliščinah zmage nad silami fašizma, v dobi popolnega mira. Toda vse to pa ne pomeni, da ga je svobodoljubna mladina oseh dežel praznovala v istih razmerah, pod istimi pogoji. Ne, prav obkrožno! Prorabljala ga je v različnih raznih okoliščinah, pod različnimi pogoji, ki so si med seboj v kričevem nasprotju. Tu lahko v glavnem govorimo o dveh vrstah držav, o dveh različnih pogojih.

Na eni strani stoji mladina istih dežel, ki je fašizem uničen in kjer so oblasti resnične ljudske sile. Mladina v teh državah je praznovala mladinski teden v znamenju dela za obnovo in izgradnjo svojih dežel, praznovala ga je v pogojih utrjevanja dobrih odnosov nad fašizmom, nad reakcijo. V teh deželah gradi mladina sredi dom sebi in soustvarja blagostanje vse ljudski skupnosti.

Na drugi strani pa stoji mladinske množice istih dežel, kjer fašizem še vedno ni uničen, kjer so na oblasti reakcionarne sile. V teh deželah mladina ni mogla praznovati v znamenju mira in delovnih naporov za ustvarjanje ljudskega blagostanja. V teh deželah pa je praznovala v pogojih surove borbe proti fašizmu, proti svojim protiljudskim oblastnikom. Praznovala ga je v času, ko se mora v težkih razmerah boriti za svoje najosnovnejše nacionalne in demokratične pravice. Tako ga je praznovala mladina Julijske Krajine in vsi naši bratje, ki še trpijo izven meja naše dežele. Tako ga je praznovala mladina junaške, ko ga je praznovala mladina Grčije, Indonezije in Indokine in tako so ga praznovala milijonske množice mladine kolonialnih, polkolonialnih in odvisnih dežel.

Ali niso morda metode, ki jih uporabljajo nad ljudstvom in mladino Julijske Krajine in Istre, posem podobne tistim, ki so jih italijanski fašisti uporabljali v tej deželi v letih po prvi svetovni vojni?

In kaj se še danes dogaja v Španiji? Od leta 1939 pa do konca leta 1945 je Franco pobil nad 200.000 poštenih španskih mož in žena, da sploh ne govorimo o žrtvah pred letom 1939. Še danes obstoji samo v centralni Španiji 13 ogromnih koncentracijskih taborišč, v katerih umira na tisoče španskih antifašistov. Pred kratkim je bilo ustreljenih 10 mladih prostoborcev proti fašizmu. Toda ljudstvo Španije in njena mladina ne klonita. Španska mladina se bori junaško, kot je pred kratkim junaško umrlo 13 mladih španskih protifašistov. Bile so obsojene na smrt. Obklele so si praznična oblačila, prepevale borbene pesmi in šle s pogumnim izrazom na morišče.

Svetovna Federacija demokratične mladine, ki je bila ustanovljena noembra meseca lanskega leta, je velika pridobitev tako za svobodoljubno mladino vseh dežel sveta, kakor tudi za ose napredno človeštvo. To organizacijo sestavljajo milijoni mladinskih množic, organizirani v številnih mladinskih organizacijah več kot 60 držav sveta. Sestavljajo jo mladina vseh kontinentov in baro. Ta organizacija demokratične mladine sveta se krepi iz dneva v dan.

Program Federacije demokratične mladine je tisti program, za katerega uresničenje se bori ose napredno človeštvo. Federacija se bori za dokončno uničenje vseh ostankov fašizma, za uničenje fašizma, ki danes v vseh možgih oblikah še živi na svetu. Ona se bori za mednarodno razumevanje in tesno sodelovanje med mladino na polju ekonomske, politične, kulturne in socialne delavnosti, spoštujoc pri tem različnost idej in nacionalnih pogojev. Federacija nudi pomoč vsem demokratičnim mladim v delu za utrditve miru in varnosti ter pri vzgoji nove generacije v duhu resnične demokracije in pri naporih za doig žitljanskega standarda mladega pokolenja.

Za program svetovne Federacije demokratične mladine se dejansko že ves čas borijo vsi narodi Jugoslavije in njihova junaška mladina, organizirana v USAOJ-u. Za isti program se bori naša ljudska država — Tifova Jugoslavija. Zunanja politika nove Jugoslavije je bila tako v času vojne kakor danes globoko antifašistična, resnično demokratična in napredna.

Naša mladina je globoko ponosna, da je mladina tiste dežele, kjer so resnično na oblasti ljudske množice mesta in vasi in kjer so protiljudskim silam onemogočeni njihovi podli naklepi. Mladina Jugoslavije, ki je v času vojne in tudi letos na najbolj dostojen način praznovala svetovni mladinski teden, je še posebno ponosna, da je mladina Titove Jugoslavije ki je od vseh dežel, ki so preživele okupacijo in fašistična nasilja, po svoji ljudskosti in trdnosti na prvem mestu.

Jugoslovska mladina se zaveda, da bi danes ne uživala vseh teh velikih pridobitev in bi tudi ne gradila srečnega doma zase in za vso ljudsko skupnost, če bi ne bilo slavne Komunistične partije Jugoslavije, če bi ne bilo Ljudske fronte, obojestrane borbe naših narodov proti okupatorju in če bi ne bilo prekajenega vodstva, na čelu z maršalom Titom. V okviru svetovnega mladinskega tedna je vsa jugoslovska mladina še posebej praznovala 27. marec — dan odločnega odpora naših narodov proti fašizmu. Praznovala je zgodovinski dan, ko so delovne množice pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije raztrgale sramoten pakt, ki so ga protiljudski oblastniki sklenili s fašističnimi deželami. 27. marca 1941 so naši narodi in njihova mladina stopili na pot odkrite borbe proti fašizmu, proti reakciji. V okviru svetovnega mladinskega tedna je torej naša mladina praznovala tisti zgodovinski dan, ko so narodi Jugoslavije stopili na pot nemiroljive borbe za stvar svojega ljudstva in za stvar Združenih narodov, za stvar svobodoljubne mladine vseh dežel in za stvar vsega naprednega človeštva.

Mladina Jugoslavije je praznovala svetovni mladinski teden z delom za premaganje gospodarskih težkoč, za obnovo in izgradnjo naše dežele. Praznovala ga je v duhu delovnih tekmovalnih naporov za 3. kongres, v znamenju izpolnjevanja nalog, ki jih je postavil pred njo v novoletni poslanici maršal Tito, ki jih je postavil pred njo 3. plenarni sestanek GO USAOJ-a in 2. plenarni sestanek GO ZMS, v znamenju uresničenja delovnih obveznosti, ki jih je dala maršalu Titu. In v praslavo mladinskega tedna se je še bolj poglabila v delo.

Po naših tovarnah, po poljih, v učilnicah in delovnicah bomo razvili še večji delovni polet in požrtvovalnost in še vztrajnejše učenje. Izvedli bomo elektrifikacijo Bloške planote in dela Notranjske. V naših tovarnah bomo doignili produkcijo. Do 1. maja bomo poslali na gradnjo proge Brčko—Banovič 1000 mladincev, organiziranih v delovnih enotah, do 1. junija pa nadaljnjih 1000. Pomagali bomo obdelati državna posestva in zemljo tistih družin, ki tega same ne zmorejo. V srednjih, osnovnih in strokovnih šolah bomo zboljšali učne uspehe: slabe ocene moramo od 60 odstotkov zmanjšati na 10 odstotkov. Od 7.—15. aprila bomo izvedli veliko akcijo za zbiranje tekstilnih odpadkov. Vse naloge, ki stoje pred našo državo, so tudi naloge nas, mladine, in mi jih bomo izrili. Ustvarili bomo orjaške uspehe, ki bodo vsemu svetu svetel primer, kako mladina Jugoslavije gradi in ustvarja! To je velika obveznost, ki ni samo doprinos stvati jugoslovske mladine, ampak tudi velik doprinos stvati svobodoljubne mladine vseh dežel. To delo je delo za uresničenje velikega gesla svetovne Federacije demokratične mladine:

»Mladina vsega sveta, združi se, naprej za trajen mir!« S. J.

Obisk albanske mladinske delegacije v Jugoslaviji

Intervju dopisnika »Ljudske pravice« s članom delegacije Ziso Cikulijem

V zvezi z mladinskim tednom in za tesno povezavo med albansko in jugoslovsko mladino je prišla v Jugoslavijo tričlanska delegacija albanske mladine. Delegacija se mudi pri nas že deset dni in je obiskala vse večje kraje naše dežele. Član delegacije Zisa Cikuli, stud. med. in član mestnega mladinskega odbora v Korci, se je mudil dalj časa v Sloveniji in obiskal mnogo krajev po Gorenjski, Notranjski ter se napotil tudi v Slovensko Primorje. Ob svojem odhodu v Zagreb je odgovoril na nekaj vprašanj, ki mu jih je stavil dopisnik »Ljudske pravice«.

Kako vam ugaja v Sloveniji in kakšne vtise ste dobili pri obisku naših mladinskih organizacij?

Vse, kar sem videl, je napravilo name nepozaben vtis. Mladina in množične organizacije so me povsod sprejemale s topljo pripravnostjo, mi pokazali svoje delo in tudi težave, s katerimi se morate boriti. Našel sem mnogo sličnosti med našimi in našimi mladinskimi organizacijami. Čas, ki smo ga porabili za našo obnovo, je mnogo daljši kot pri vas in v mnogem ste pred nami. Videl sem navdušenje, ki vlada v pripravah za tretji kongres USAOJ-a. Tudi albanska mladina težko čaka njegove rezultate. Bil sem vesel, ko sem videl, kako dobro pozna naša mladina borbo albanskega naroda. Albanska mladina si želi stopiti v čim tesnejše stike z mladino Jugoslavije in se z njo povezati zlasti na kulturnem področju.

Kakšen je bil delež albanske mladine v borbi za svobodo?

Pionirji vse naše borbe za svobodo so bili nedvomno mladinci. Že pred aprilom leta 1939 so se mladinci organizirali v majhne skupine, ki pa niso bile med seboj v celoti povezane, niti niso imele enotnega centralnega vodstva. Takoj ob napadu italijanskega okupatorja je mladina organizirala ogromne demonstracije v Tirani, Valoni, Draču, Korci in drugih mestih Albanije ter zahtevala orožje za borbo. Kralj je takrat že prodal državo Italijanom. Po okupaciji je mladina organizirala demonstrativne akcije proti okupatorju, zlasti v šolah in delavskih centrih. Leta 1942, se je pričela odkrita obojestrana borba. Med prvimi, ki so takrat padli v Tirani, je bil eden vodilnih mladinskih funkcionarjev Quemal Stafaj. V skaderskem uporu, kjer je bilo ubitih večje število karabinerjev, sta padla junaške smrti Vojo Kushi in Rexhep Perlati. V veliki sabotažni akciji, pri kateri so bile v enem dnevu prerezane vse telegrafske linije širom Albanije, so v velikem številu sodelovali mladinci. Po tej akciji so se sabotaže množile iz dneva v dan. V Korci je v juliju 1942 skupina mladincev zažgala dom fašistov. Italijani so dva mladince ujeli in jih sredi mesta obesili. Mladina je organizirala tudi ilegalen tisk in kljub največjim nevarnostim

raznašala letake in poročila. Ob koncu leta 1942 je izbruhnil v Albaniji splošen obojestrani upor in formalna se je Narodno-osvobodilna vojska. Takoj po kapitulaciji Italije so izbruhile v Korci velike demonstracije, ob katerih so že poraženi fašisti pobili in ranili mnogo prebivalstva, me njimi tudi mnogo mladincev. Ob prihodu nemških čet se je borba še bolj zaostrila. Nemci so v sodelovanju z domačimi izdajalskimi tolpmi izvedli dve ofenzivi in sicer v januarju in v juniju 1944. Takrat se je v strašnih borbah albanska mladina znova izkazala s svojimi junaštvimi. Mladinci so zavzemali v albanski vojski mnogo odgovornih vojaških in političnih funkcij. Tako je bil komisar V. divizije mladinec Ramis Alija. Ta divizija si je priborila nemisljivo slavo v nešteti borbah širom Albanije ter sodelovala tudi z jugoslovskeimi četami pri osvoboditvi Višegrada.

Kakšne naloge si je postavila albanska mladina po osvoboditvi in kakšne uspehe je dosegla?

Po osvoboditvi je pričelo albansko ljudstvo z vsemi silami graditi svojo novo domovino. Mladinci so se organizirali v skupine, ki so obdelovale zemljo padlih borev. Popravili so vodnjake in nabirali drva za svojo vojsko. Veliko dyranov, kjer se je 15. aprila 1945 vršil drugi kongres albanske mladine in ki lahko sprejme nad 1.500 ljudi, so v veliki meri napravili mladinci sami. Sklepi drugega kongresa albanske mladine so bili za nas ogromnega pomena in pričeli smo jih z vso naglico izvajati. Mladinci so popravljali mostove, ceste in porušene zgradbe. Od osvoboditve pa do danes je bilo popravljenih že več kakor sto mostov. Tudi na kulturnem področju so bili doseženi veliki uspehi, predvsem v borbi proti nepismenosti. Pred vojno je bilo v Albaniji 80—90% nepismenih. V enem letu demokratične ljudske oblasti se je ta odstotek zmanjšal na 55%, število šol pa se je podvojilo. Vse naše masovne organizacije se trudijo, da bi dosegle čim večje uspehe v borbi proti nepismenosti.

Kakšne vtise ste dobili, ko ste potovali po Julijski Krajini in kako gleda albanska mladina na vprašanje Trsta?

Bil sem presenečen nad ljubeznivim sprejemom, ki sem ga doživljal po primorskih mestih in vaseh. Govoril sem z mnogimi vašimi ljudmi in dobro so mi poznane težave, s katerimi se mora še danes Primorska boriti za svojo združitve z Jugoslavijo. Nisem še videl ljudstva, ki bi tako odločno in požrtvovalno izvajalo svojo nacionalno zavest, zahtevalo po združitvi s svojim narodom, s svojo matično državo. Nepozabljam, s prizori, ki sem jih doživel na Vojkovem grobu v Vipavski dolini — na stotine vencev, ki so jih spleto primorske mladinke in tako izrazile ljubezen in spoštovanje, ki

jo goji to ljudstvo do drugega borca — narodnega heroja Vojka Premrla. Primorski mladinci in mladinke so me sprejeli kot enega svojih. Prav dobro poznajo borbo albanskega naroda in dobro jo razumejo, saj so več kakor 25 let sami doživljali podobno trpljenje. Z veseljem sem ugotovil, da vlada prijateljstvo in ljubezen med demokratično slovensko in italijansko mladino prav tako, kakor pri nas. Do dobra sem spoznal mišljenje in težnje ljudstva v Istri, Trstu in vsej ostali Julijski Krajini. Zelo rad, bom tolažil njegovih čustev in zahtev naši albanski mladini.

O sodelovanju z jugoslovsko mladino in mladino ostalih sosednjih demokratičnih držav, je član delegacije Zisa Cikuli dejal:

Lahko si mislite, da je največja želja albanske mladine tesno sodelovanje na vseh področjih z mladino bratske Jugoslavije. Številni mladinski predstavniki Albanije so se udeležili vaših mladinskih kongresov in tudi na naše kongrese ste poslali svoje delegate. Vse to je poglobilo medsebojne odnose in danes korakata mladina Jugoslavije in Albanije ramo ob ramo k istemu cilju. Na vaših univerzah študira precejšnje število albanskih dijakov, ki se bodo pri vas mnogo naučili in s tem mnogo koristili novi Albaniji.

Naša mladina se zelo zanima za tekmovanje, ki je sedaj pri vas v teku. Po časopisih stalno zasledujemo napredovanje dela na železniški progi Brčko—Banovič. Poskušal bom ob vrnitvi v domovino organizirati skupino mladincev, ki si bo ogledala obnovitvena dela v Bosni. Povedal jim bom, kako se mladina Jugoslavije trudi, da čimprej in brezplačno obnovi svojo deželo. Opazoval sem vašo mladino v papirici v Vevčah; takega dela je zmogla ne mladina, ki gleda v zavestnem, prostovoljnem in načrtnem delu svojo lepšo bodočnost.

Sodelovanje z mladino sosednjih demokratičnih dežel se iz dneva v dan večja. Na drugem kongresu albanske mladine so bili prisotni poleg jugoslovske delegacije tudi delegati češkoslovske, Bolgarije, Grčije in drugih držav. Te dni so odšli mladinske delegacije tudi v Romunijo, Češkoslovaško in Bolgarijo. Vsaka delegacija šteje po tri člane. Želimo si tesnega sodelovanja, predvsem na kulturnem področju z vso demokratično mladino, posebno pa še z bratsko mladino Jugoslavije. Pri nas je bilo že ustanovljeno društvo za kulturno sodelovanje z Jugoslavijo, preko katerega so izmenjali že mnogo kulturnih dobrin in časopisov.

Ob slovesu se je delegat albanske mladine, tovariš Zisa Cikuli prisrčno zahvalil slovenski mladini in množičnim organizacijam za tople sprejeme in gostoljubnost.

Dopisi »Ljudski pravici«

IDRIJA Uspehi delovnih akcij

Preteklo nedeljo so v Idriji in okolici delale šolska mladina, AFZ in ostale organizacije pri najrazličnejših delih.

Učenci srednje šole so na Zelimu očistili del gozda in pripravili jamice za sadilke. Dijaki tehnične šole so očistili vrt, popravili ograjo ter skopali temelj za šolsko ozidje.

Ker je bil narejen sklep, da bo mladina sama zgradila svojo mizarško delavnico, je 25 mladincev v 180 urah pripravilo 30 kub. metrov gramoza, 60 mladincev pa je pripravilo iz Idrije 22 kub. metrov kamenja ter razložilo 3 kamione zidne opeke.

Mladina Spodnje Idrije pa je skupno s tovariši inženerskega oddelka posebno organizirano poprijela za delo in v Kamoliji pripravila 4500 komadov zidne opeke ter jo na 3 kamionih in 4 vozovih, ki jih je dala na razpolago naša vojska, prepeljala v Spodnjo Idrijo. Pripravila je 16 kub. metrov kamenja za opekarno. Član sindikalnih podružnic so pripravili devet kamionov opeke za mizarško delavnico. Trgovski in javni nameštenci so pripravljali v Spodnji Idriji kamenje in pesek.

Ceste v idrijskem okraju so bile do nedavnega v obupnem stanju. Mestoma so bile vsled miniranja popolnoma neprehodne, o 108 km celotnega omrežja je bilo 329 m² opornega zidu uničenega, kar so delovali v 554 delovnih urah obnovili. Ostali prebivalci pa so v 823 udarniških urah razpeljevali razni material. Skupno so obnovili 2 populnoma in 3 deloma uničene mostove. — S pomočjo cestarjev je bilo pripravljeno dovolj gramoza za pomladansko posipanje cest.

Mladina in člani vseh organizacij so s svojim delom dokazali, da se zavedajo svojih dolžnosti do skupnosti.

Ferdo Vidmar.

★ Mladi rudarji na delu

Ko vsa Primorska tekmuje in dela za dvig našega gospodarstva, so se tudi najmlajši rudarji Idrije obvezali, da bodo v prvomajskem tekmovalju delali prostovoljne nadure. Poleg prostovoljnih del, ki jih opravljajo skupno z ostalimi rudarji, bodo v 1200 delovnih urah delali za obnovo rudnika. Dostaj se v 336 urah vozili jalo vino in odstranjevali nerabni les, ki je ostal pri pretesarjenju prog, jaskov in šipk. To delo je bilo nujno potrebno, ker je les trohnel in je bilo s tem poslabšano stanje rudnika. Izvozili so izrezali so 40 kub. metrov starega lesa,

ZALEC Proslava 27. marca

Velika množica Zalcenov je napolnila 27. marca lepo krašno kinodvorano, da praznuje obletnico dneva, ko je ljudstvo samo razveljavilo pogodbo med Jugoslavijo in Nemčijo.

Za uvod proslave je pevski zbor zapel pesem »Hej Slovanci. Navzoče je pozdravil tajnik OF odbora. Tovariš iz Celja je v daljšem govoru razložil pomen 27. marca 1941, podal pregled političnih dogovov tistega časa, omenil trpljenje, ki ga je našo ljudstvo prestajalo pod nemško okupacijo, in poudaril, da je bil ta dan praznik rojstva nove Jugoslavije, za katero je bila potrebna težka štiriletna borba.

Za zaključek je pevski zbor zapel »Vihar«.

Navzoči so se spomnili manifestacije, ki so jo priredili 27. marca 1941 v Zalcu. Slovesno je bil razsvetljen trg, ljudje iz Zalca in bližnjih krajev pa so korakali po žalskih ulicah in kileali na odproi proti sovražnikom slovanstva. R. V.

DOLE PRI LITIJI Prejeli smo pomoč od rudarjev

Naš kraj leži na skritem gorskem sedlu in je le malokomu znan. Naš kraj je še spadal v izseljeniški pas in je bil najtežje prizadet. 215 poslopij je popolnoma požganih in porušeni, sedaj je 30 družin še brez strehe in se stiskajo v ozkih temnih prostorih. Stanujejo tudi v sosednih vaseh in morajo napraviti dolgo pot, da obdelajo svoja polja in obnavljajo poslopja. To pa je zelo zamudno in težavno. Z vsemi silami se trudimo, da čim prej vsaj za silo obnovimo svoje domove.

Ceprav pa marsikomu ni znan naš kraj, so se nas spomnili tovariši rudarji iz Trbovelj in Hrastnika in nam pripeljali precejšnjo količino poljedelskega in zidarskega orodja. To orodje smo nujno potrebovali in nas je zato pošiljka orodja, ki so ga tovariši rudarji naredili v prostovoljnem delu, še prav posebno razveselila.

S tem so nas vzpodbudili, da še bolj posvetimo vse sile obnovi. Ko se bomo tudi gospodarsko opomogli, hočem oddati čim več pridelkov, da se oddolžimo našim delavcem.

Kotar Ignac.

SKOFJA LOKA Obnova šole v Sv. Lenartu nad Skotjo Loko

Šola v Sv. Lenartu je bila med okupacijo požgana. Nedavno so se tukajšnji aktivisti lotili — skupno z organizacijo ZMS in ljudstvom — obnove šole. Pri odstranjevanju ruševin so naredili 192 delovnih ur.

Pintarjeva rodbina šteje sedem članov; ta dan so prišli na delo prav vsi in bili med najmarljivejšimi.

Prvi uspehi prostovoljnega dela pri obnovi šole so nam dali vzpodbudo, da se kmalu spet zberemo pri delu in da na ruševine postavimo novo šolo. Upamo, da bodo prihodnji prišli vsi, ki se tokrat dela niso udeležili, saj bo šola tudi njihovim otrokom potrebna.

Kumer Franc.

»Mladina, naj si tvoj mladinski polet in ogenj dá duška predvsem v ustvarjalnem delu.« Tito

Podpisi predstavnikov mladinskih organizacij na ustanovni listini Svetovne federacije demokratične mladine.

Pripravimo se za zbiranje tekstilnih odpadkov

V dneih od 7. do 15. aprila 1946 bo teden, namenjen za zbiranje tekstilnih odpadkov po vsej Jugoslaviji. Že pred tedni se je na pobudo Glavnega akcijskega odbora v Beogradu osnoval v Ljubljani Akcijski odbor za zbiranje tekstilnih odpadkov, v katerem sodeluje več ustanov in organizacij, tako ministrstvo za industrijo in rudarstvo, min. za trgovino in preskrbo, IOF, JA, ESZDN, AFZ, ZMS, RKS, IZOS in Državno podjetje za promet z odpadki. Ta akcijski odbor bo organiziral in vodil zbiranje v dneih zbiralnega tedna.

Ta akcija je velikega pomena za naše gospodarstvo in mora zajeti najširši obseg. Naj bi ne bilo državljan, ki ne bi v tem tednu na kakršen koli način podprl te akcije, bodisi s prispevkom v materialu ali pa z delom. Predvsem pa so poklicane k temu naše množične organizacije Osvobodilne fronte, naša armada in vse gospodarske in druge ustanove. Ta akcija nam bo pomagala v prizadevanju za gospodarsko osamosvojitve, v borbi za obnovo, za ureditev naše zmagane na gospodarskem polju. Ta akcija zadeva nas vse, ker gre za okrepitev našega gospodarstva.

Cemu zopet to zbiranje, bo morda ta ali oni godrnjal. Minuto prej se je morda jezil, da nima dovolj obleke, perila in podobnih stvari. Vsi se čujemo pomanjkanje tekstilnega blaga. Mnogo je še ljudi, zlasti med našim delavstvom na deželi, ki jih je okupator temeljito izropal, ki nimajo niti najpotrebnejše obleke. Pri tem je treba upoštevati tudi, da so ljudje tudi mnogo žrtvovali za našo hrabro vojsko v letih borbe.

Naša slovenska tekstilna industrija, ki je najbolj razvita v državi, zaposluje okrog 15.000 delavcev. Letno pridelala okrog 12.700.000 kg tekstilnih surovin. Po dobljenih podatkih pa je v teh zalogah okrog 8 milijonov kilogramov. Torej manjka za letošnje celokupno produkcijo nad 4.500.000 kg tekstilnih surovin. Potreba po tekstilnem blagu pa je ogromna. Zaradi velikega pomanjkanja surovin ne bi mogli tako kmalu zadovoljiti potreb po blagu. Toda tu je še druga stvar. Če bi surovine pošle, bi naša tekstilna industrija zaostala in delavstvo ne bi imelo za služka.

To se pa ne bo zgodilo! To moramo na vsak način preprečiti. Vsi vemo, kaj vse so žrtvovali tekstilni delavci v plemenitem namenu, da producirajo čim več blaga, da bodo državljani čim prej oblečeni, da bodo lahko opravljali svoje delo. Za doseg tega cilja

so pokazali tekstilni delavci občudovanja vreden delovni polet in voljo do dela, pri tem so razumeli vse težave in jih premagali. Naš delavec, delavka nista pozabila kmeta, ki je v velikih primerih žrtvoval vse, kar je imel, za zmago naše hrabre armade.

Zato pa bo tudi sedaj vsak izmed nas priskočil na pomoč naši tekstilni industriji, ki potrebuje surovine, saj imamo od tega korist vsi državljani. Lahko rečemo, da je to najmanjša žrtev in najlažji doprinos k okrepitevi našega gospodarstva, ko žrtvuje vsak po svojih močeh razne nerabne cunje in druge tekstilne odpadke. Tako bomo znatno podprli našo tekstilno industrijo, ki bo iz teh nabranih odpadkov izdelala potrebno blago. V tem je naša samopomoč, ki je najuspešnejši način za izgradnjo naše domovine in naše bodočnosti v blagostanju.

Ne bilo bi pametno, če bi se zanašali na inozemstvo. Surovino danes povsod primanjkuje in pa, treba jih je drago plačati oz. dati protivrednost v blagu. Toda vsak pameten gospodarstvenik, kupuje samo ono, kar sem ne more proizvajati. Čim manj bomo uvažali, zlasti sedaj v teh težkih letih, in čim več bomo sami proizvajali s svojimi lastnimi sredstvi, tem prej si bomo opomogli, tem prej bomo dobojevali veliko gospodarsko bitko, sredi katere se nahajamo. Ne bi bilo gospodarsko, če bi pustili neizrabljene tekstilne odpadke, medtem ko moramo vsako leto uvoziti tolikšno množino tekstilnih surovin.

Vse množične organizacije Osvobodilne fronte naj mobilizirajo svoje članstvo za teden zbiranja odpadkov. Naša mladina naj tudi tu pokaže svoje veliko dejavnost, posebno pa še naša antifašistična fronta žena, da mobilizira vse svoje sile in organizira vse slovenske žene za zbiranje v vsaki ulici, v vsaki vasi. Ta akcija mora zajeti tudi najoddaljenejšo in najbolj osamljeno domačijo. Vsako gospodinjstvo ima nekaj nerabnih cunj, krp in podobnih stvari. K tej zbiralni akciji naj pristopijo tudi vse ostale ustanove in organizacije in naj začnejo takoj s pripravami. Ne smemo tega odlašati na sam zbiralni teden, temveč moramo izvesti priprave že prej do vseh podrobnosti, do pritegnitve vsakogar, da se bo akcija zbiranja pričela pravočasno in da bo njena izvedba temeljito opravljena. Vsak pionir, vsak mladinec, mladinka, vsak član Osvobodilne fronte, delavec, kmet, inteligent, vsak naj po svojih močeh doprinese k čim-boljši in uspešnejši izvedbi te važne akcije za naše gospodarstvo.

Iz filma »Mladost Maksima Gorkega«.

„Mladost Maksima Gorkega“

Film »Mladost Maksima Gorkega«, ki ga sedaj gledamo v Sloveniji, je prvi iz filmske trilogije o mladosti, rasti in razvoju pisatelja Maksima Gorkega. Filmska trilogija, katere drugi del nosi naslov »Med tujimi ljudmi« in tretji »Moje univerze«, sloni na znamenitih avtobiografskih pripovedih pisatelja samega, zbranih v treh knjigah z istimi naslovi.

Zgodbo o svoji mladosti pričena Maksim Gorki z besedami: »Ko obujam preteklost, včasih še sam težko verjamem, da je vse bilo prav takšno, kakršno je bilo, in marsikaj bi hotel zanikati, odvréti, — preveč zvrhano krutosti je bilo mračno življenje... Toda resnica je nad sočutjem. Ne pripovedujem tega o sebi, temveč o stisnjenem, zatohlem krogu strašnih vtisov, sredi katerega sem živel. Že iz teh prvih besedi zavajajo naproti vse mračno in težko vzdušje, ki je v njem potekala Gorkega mladost in ki je vtišnila prva, neizbrisna znamenja v duševnost mladega Alekseja Maksimoviča Peškova, kot se glasi pravo pisateljevo ime. To je bilo vzdušje malomestne družine Kaširinih, kamor se je po smrti svojega očca, Peškova, zatekla Aleksejeva mati, vzdušje strahu pred starim, pobožnjakarskim dedom, ki je s svojo skopostjo in nasilnostjo postal iz nič lastnik delavnice za barvanje platna. To je bilo vzdušje večnih, mračnih in umazanih preprirov za dedščino med dedom in njegovima sinovoma, Aleksejevima stricema, vzdušje nečloveškega izkoriščanja delavcev v barvarni, pretrepanj, zlobnih prerekanj

in dejanj. Skratka — to je bilo vzdušje stare, carske Rusije iz druge polovice preteklega stoletja z vso krivičnostjo njene družbene ureditve, z vso njeno zaostalostjo in bedo ter z ljudmi, kakršni so se izoblikovali sredi njenih razmer.

Vendar je v tem temačnem okolju našel mali Aleksej tudi nekaj svetlih ljudi, ki so se razlikovali od ostalih. Ti so postali njegovi najboljši prijatelji, z njimi se je družil in ob njih je rasteel. Prva med njimi je bila babica, Akulina Ivanovna, starka s širokim srcem, ki je vse videlo, vse razumelo in vse odpustila. Ta topla, prostodušna starka, polna življenja in narturne ljudske modrosti, je znala pripovedovati čudovite zgodbe, stare pravljice in svetniške legende. Ob njenem pripovedovanju je mladi Aleksej razvil svet svoje domišljije in ljubezen do poezije, od nje, ki je za vsakega človeka našla toplo besedo, se je naučil ljubiti življenje in ljudi kljub mračnemu okolju, ki je sredi njega živel.

Drugi Aleksejev prijatelj je bil mladi najdenček, vajenec v dedovi barvarni, iskreni in živahni Ciganček. Vedno pripravljen, da zapleše kazačok, da se zasmeje s svojim odkritim, glasnim smehom, je bil na poti potuhnjena stricema. Ko je nekoč nesel težak hrastov križ na pokopališče, je pod njim omahnil in križ ga je zmečkal. Tako sta izpovedala strica, ki sta bila poleg. Toda vsi domači so bili prepričani, da sta ga strica sama

S preprostim orodjem je izdelal stroje za vulkanizacijo

Potreba po obutvi je velika. Usnja ni dovolj in treba je uporabljati gumij. Tovarna »Rekord« v Beogradu je prevzela težavno nalogo — povečanje proizvodnje gumija. Delavci posvečajo vse svoje sile tej nalogi, toda tehnika prepariranja gumija še ne dovoljuje pospešitve izdelave. Gumij je treba doleten čas vulkanizirati, sicer bi ne imel primerne kakovosti. Da bi se proizvodnja povečala, bi bilo treba bodisi podaljšati delovni čas, ali preskrbeti nove stroje za vulkanizacijo. Vodje in delavci tovarne »Rekord« so se odločili za drug način: za povečanje števila strojev.

Toda kako? Stroje za vulkanizacijo smo prejмали vedno iz tujine. Nihče jih ni še izdeloval v Jugoslaviji.

Mladi strugar Božidar Stojanović se je skupaj z inženjerjem Markom Borisom lotil naloge, da izdelava v tovarniški strojni delavnici takšen stroj. Inženjer Boris je izdelal načrt po starem stroju, ki je bil uvožen iz tujine, strugar Stojanović je pa začel izdelovati dele za nov stroj.

Stojanović je začel delati v začetku novembra. Ni imel materiala. Iz kupa starega železa je izbral posamezne kose in iz njih brusil osi. Glavne dele stroja je dal vliiti v naših livarnah. Toda v livarni neredko ne vlijejo dobro,

zato je moral še sam obdelovati slabo vliite dele.

V mali, neprimerni strojni delavnici, kjer so dotlej popravljali tovarniške stroje in kjer je samo ena stara stružnica in povsem razklopotan vrtljni stroj, je Stojanović pogumno brusil in izdeloval dele novega stroja. Skoraj nihče v tovarni ni verjel, da se mu bo delo posrečilo. Tovariši so govorili, da bi se tega dela lotil kdo drug, če bi že bilo tako lahko. Celotni inženjer Boris, ki je izdelal načrt, je dvomil, da bo kdaj kaj nastalo.

Toda Stojanović ni izgubljal poguma. Borec je. Sleherni prosti trenutek je uporabil za izdelovanje novega stroja. Brez najpotrebnejših strojev, brez slehernega boljšega orodja je z roko dolbel in rezal kose železa ter oblikoval strojne dele. Za to svoje priljubljeno delo ni imel mnogo časa. Moral je opravljati svoje vsakdanje delo in le mimogrede, ko se mu je posrečilo pritrpati kaj časa, se je posvečal izdelovanju stroja. Toda delu je posvetil vso ljubezen. Delo je kljub vsemu lepo napredovalo. V petih mesecih je bilo izdelano 6 novih strojev za vulkanizacijo gumija ter pripravljenih za obratovanje. Šest novih, bleščočih strojev, ki bodo podvojili proizvodnjo gumija v tovarni »Rekord«, je izdelanih!

Dosedanji uspehi prvomajskega tekmovanja v Raškem rudarskem bazenu

V prvih dvajsetih dneh prvomajskega tekmovanja so uspehi naslednji: »V rudniku Podlabin so zmanjšali število nesreč v primeri z mesecem februarjem za 4%, reševalna ekipa je imela eno vajo. V rudniku Raša se je zmanjšalo število nesreč za 20%, reševalna ekipa pa je imela tri vaje. Rudnik Podlabin je presegel produkcijo v primeri z januarjem za 30,5%, delovni efekt prvih 20 dni tega meseca so prekorali za 7%. Najboljši rov je bil rov 53, v katerem so presegli normo za 36,3%. Najboljši rudnik v oddelku št. 2 je rudnik št. 26, ki je prekorail normo za 15,4%. V rudniku Raša so presegli v primeri z januarjem produkcijo za 15,75%. Pri tem so povečali delovni efekt za 2,8%. Oddelk št. 43 je presegel nalogo za 36%. Oddelk za avtomobilski promet je pri specialnih delih prekorail postavljeno nalogo za 14,75%.

Na rudniškem posestvu so povečali delovni učinek za 15%. Pri zbiranju orodja se je posebno izkazal rudnik Raša, pri zbiranju tračnic in cevi pa rudnik Podlabin. V rudniku Raša sta bila v celoti dva disciplinska prestopka, v prejšnjem mesecu pa jih je bilo 13. Število neupravičenih izostankov se je zmanjšalo za 5%. V rudniku Podlabin je število neupravičenih izostankov ostalo isto kakor v prejšnjem mesecu. Z namenom izboljšati delovni sistem so uvedli tako imenovano ciklično delo v obeh rudnikih, kakor tudi vlake za delavce. Delavci iz rudnika Raše so dali 2640 prostovoljnih delavnih ur, delavci iz rudnika Podlabin pa 1115 prostovoljnih delavnih ur. Vsi tečaji za vzgojo strokovnega kadra nadaljujejo normalno s svojim delom. Pri delu na kulturno-prosvetnem polju se je najbolje izkazal rudnik Raša. (Tanjug.)

Ustanovni občni zbor društva inženirjev in tehnikov Ljudske republike Hrvatske

Ta teden je bil na tehniški fakulteti ustanovni občni zbor Društva inženirjev in tehnikov Ljudske republike Hrvatske. Na skupščini je predsednik iniciativnega odbora ing. Mateš razložil namen in potrebo takšnega društva, ki bo zajelo vse tehnične strokovnjake, kot so agronomi, arhitekti, gradbeniki, geodeti, gozdarji, elektrotehniki, elektrostrojniki in strojni kemiki in ki bodo v tesnem sodelovanju s sindikalnimi organizacijami in s pomočjo najširših slojev ljudstva pripomogli do čim uspešnejšega izvajanja načrtne obnove in izgradnje naše države. Društvo bo prirejalo različna strokovna predavanja in tečaje in bo izdajalo strokovne časopise itd., da bi izpopolnjevalo

strokovno znanje svojih članov in pomagalo pri učenju naših mladini, predvsem pa delavcem v raznih tovarnah.

V nedeljo je začela z delom tudi konferenca zastopnikov društva inženirjev in tehnikov, na kateri so v glavnem razpravljali o kongresu inženirjev in tehnikov, ki bo v Zagrebu 5. maja in bo manifestacija povezanosti inženirjev in tehnikov z delavskim razredom ter njihove pripravljenosti, da čim več dajo za obnovo države.

Na konferenci je bila sprejeta tudi resolucija o vprašanju priključitve Julijske Krajine s Trstom k FLRJ. (Tanjug.)

Strojno-traktorske postaje v Bosni in Hercegovini

Takoj po osvoboditvi so nabavili v Bosni in Hercegovini traktorje, toda zaradi pomanjkanja traktoristov in ostalega vodilnega osebja niso bili traktorji v zadostnem obsegu uporabljeni. Bilo je nekaj tečajev, katere je obiskovalo okrog 300 traktoristov. Tik pred jesensko setvijo se je začela organizacija strojno-traktorskih postaj. Dosedaj so organizirali kmetijske strojno-traktorske postaje v Bijeljini, Brčkem, Modriču, Dobruju, Novi Topoli, Banjaluki, Bosanski Dubici, Bihaču, Sarajevu in Mostarju. Prav tako delajo oddelki strojno-traktor-

ske postaje na Visokem in v Laktaših pri Banjaluki. Kmalu bodo ustanovili postaje v Derventu, Prnjavoru in v Bosanski Gradiški. Vsaka teh postaj ima poleg različnih kmetijskih strojev tudi priprave za obdelovanje zemlje in delavnice za popravilo strojev. To pomlad bodo imele strojno-traktorske postaje v Bosni in Hercegovini okrog 250 traktorjev v dobrem stanju in ustrežajoče število drugih priprav za setev in žetev. Pričakujejo, da bodo traktorji letos zorali okrog 160.000 dulumov zemlje. (Tanjug.)

ubila. Spomina nanj in mučnega dojma ob njegovi smrti se mali Aleksej ni nikdar več otreseel.

Dober človek v tem okolju je bil tudi oče Grigorij, človek, ki je vse življenje delal za deda in ki mu je para v barvarni uničila vid. Slepega ga je ded pognal beracit. Vendar je tudi dela doletela enaka usoda. Sin Mihael mu je po nekem prepiru zaradi dedščine požgal barvarno. Treba se je bilo seliti drugam. Toda ded se ni več opomogel, padal je v vedno večjo bedo in se nazadnje lotil beračenja. Prosečemu kruha mu je slepi Grigorij ponudil svoj priberačeni kos. Tudi ta nenavadni prizor malemu Alekseju ni šel več iz spomina.

Velik Aleksejev prijatelj je bil njegov siromašni, samotni in tako nenavadni sosed, kemik »Lepa reč«. Ded ga je izgnal iz stanovanja, iskali so ga žandarji. Kasneje ga je Aleksej srečal uklenjenega med političnimi kaznjenci. Srečanje s tem bradatim človekom dobrodušnih oči je malemu dečku vsadilo v srce prvo revolucionarno seme, ki je kasneje rodilo tak obilen plod. Po besedah Gorkega samega je bilo to njegovo prvo prijateljstvo s človekom »iz neskočne vrste tujih ljudi v moji domovini — njenih najboljših ljudi«.

Aleksejev prijatelj je bil tudi mali hromi deček, ki je znal — privezan na posteljo — tako tenkočutno opazovati skromni krog življenja in ljudi okrog sebe. Njegova največja želja je bila videti enkrat prostrano polje, travo in rože na njem. Aleksejevi mali tovariši, zbiralci železa in cunj po smetiščih, mu izpolnijo to željo. Zgrade mu voz in lepega, sončnega dne ga od-

peljejo na prostrano polje. Ob tej priložnosti se tudi Aleksej poslovil od doma in svoje mlade tovarišije, široka cesta ga odpelje v življenje med tuje ljudi.

Tako se s svetlo, lirično poanto zaključil prvi del te trilogije. V njem so zgodbeno prikazani vsi tisti najvažnejši momenti, ki so oblikovali otroško dušo kasnejšega pisatelja Gorkega. Ves mrak tega okolja, pa tudi vsi svetli trenutki in ljudje, ki so se nepozabno vtisnili v Gorkega mladost, so v filmu sugestivno izoblikovani. Pisec filmskega scenarija je prav za prav Gorki sam; knjigo »Mladost« je pisal leta 1913, ko se je zdravil na otoku Capriju. I. Druzdjev je iz bogatega, umetniško polnega gradiva z izredno proničajivostjo izbral le najvažnejše in najznačilnejše prizore ter jih prilagodil filmskem načinu prikazovanja. Režiser M. Donski je z nesentimentalnimi, realističnim prijemom in s posebnim smislom za drobne efekte ter psihološko analizo dal vsej upodobitvi živo skladnost. Tudi igralci sami so za pravilno tolmačenje svojih vlog našli najbolj zanesljivo in psihološko izredno precizno izgrajeno oporo v Gorkega avtobiografiji sami. Ob njej so izoblikovali izrazite in v njihovi individualnosti nepozabne like: V. Masilitinova babica, M. Trajanovski deda, A. Novikov in A. Zukov strica Jakoba in Mihaela, D. Sagal Cigančka. Mladega Peškova-Gorkega je upodobil Aljoša Ljarski s skromnimi sredstvi, a prepričljivo, tako da v malem dečku nehoti začuti toplino in moč osebnosti, ki se v njem prebujajo, ki zbira moči, da bo nekoč prebila lupino svojega mračnega okolja in se mu znala upreti ter tvorna stopila v življenje. D. S.

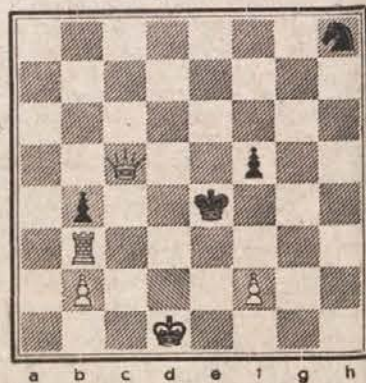
Š A H

Obilo je samotnih ljubiteljev šaha, ki nimajo partnerja za livo igro. Če se jim ne posreči dobiti dopisnega nasprotnika, jim ostanejo le še šahovski samogovori. Njim vsem sestavljajo šahovski skladatelji probleme in študije.

Problemi opisujejo mat v natanko določenem številu potez, študije pa svojevrstne postopke v končnih, ki naj vodijo do zmage ali pa do težko pridobljivega remija. Seveda slikajo vse šahovske skladbe nenavadno lepe zaključke, sicer bi ne smele pričakovati, da bodo šahistom všeč.

Reševanje šahovskih problemov ni priprosta zadeva. Brez navodil vdre nepoučeni šahist težko v skrivnosti šahovskih skladb. Zato naj problem, ki ga danes prinašamo, služi bralcem kot opora v reševanju problemov sploh.

A. Bayersdorfer.

mat v treh potezah.

Beli: Kd1, Dc5, Tb3, b2, f2 (5).

Črni: Ke4, Sh8, b4, f5 (4).

Prvo, kar mora reševalec opraviti, je, da najde učinkovito grožnjo, za katero se skriva možen mat v predpisanim številu potez. V Bayersdorferjevem problemu ustvarimo možno grožnjo s potezo:

1. Tb3—d3

Ta poteza zavaruje polje d5 in grozi Dc5—e3 šah in mat.

Seveda se nepoučeni reševalec ustraši poteze, ki postavi trdnjavo pod nož. Toda problemi prinašajo normalno presenetljive poteze. Saj bi sicer ne bili problemi. In ravno z nenavadno drznostjo svojih ukrepov odvrta reševalec od prave poti in mu delajo s tem preglavice.

Poglejmo, kakšne so posledice predlagane prve poteze. Če črni vzame nezavarovano trdnjavo, je takoj izgubljen:

1. — — — Ke4×d3

3. Dc5—d5 šah in mat.

Matna pozicija je v tem primeru zelo lepa. Mat je čist, kakor pravimo, ker je vsako izmed osmih polj, ki obdajajo črnega kralja, samo enkrat ogroženo, ravno tako pa tudi deveto polje, na katerem kralj stoji.

Črni lahko zavaruje polje e3, na katerem mu hoče bela dama dati mat:

1. Tb3—d3 f5—f4.

V tem primeru pa si je zastavil polje f4 in nakopal udar:

2. Dc5—d5 šah in mat.

Toda grožnja, ki jo skriva predlagana prva poteza, je le prerobata, da bi mogla služiti umetniško zgrajeni skladbi. Zato po volji skladatelja nujno ostane neuspešna:

1. Tb3—d3 Ke4—f4!

in črni kralj je ušel tropoteznemu matu.

Ta ugotovitev pa opozori reševalca na pot črnega kralja čez f4 na g5 iz matne zanke. In nujno se mu začne ustiljevati mirna uvodna poteza:

1. Tb3—g3!

Tudi za to potezo se skriva učinkovita grožnja, namreč: 2. f2—f4, Ke4×f4, 3. Dc5—e3 šah in mat. Ta grožnja je v milejša in skrbno skriva vse svoje ostrine. Saj črnemu v drugi potezi, po 2. f2—f4, po vsem videzu ni treba vzeti nevarnega kmeta.

Kaj bo črni po vsem tem odgovoril? Potez ima dovolj. Najslabša med njimi je seveda:

1. — — — Ke4—f4,

ker dovoljuje:

2. Dc5—e3 šah in mat.

1. — — — f5—f4

sledi:

2. Tg3—d3!

z grožnjo 3. Dc5—d5 šah in mat. Torej ima črni le še izbiro med:

2. — — — f4—f3

3. Td3—d4 šah in mat

in

2. — — — Ke4×d3

3. Dc5—d5 šah in mat,

kar že poznamo.

Na:

1. — — — b4—b3

sledi:

2. f2—f4!

kar grozi 3. Dc5—e3 šah in mat in hkrati Dc5—e4 šah in mat. Obema grožnjama uteče črni kralj le na usodno polje f4, kjer ga pa tudi zateče smrt:

2. — — — Ke4×f4

3. Dc5—e3 šah in mat.

Bayersdorfer bi ne bil pokliceni umetnik, če bi se bil zadovoljil s tu opisanimi matnimi slikami. Svojemu problemu je dodal črnega skakača, ki iz ogrožena polja čudovito posega v ostro borbo:

1. Tb3—g3! Sh8—g6

2. f2—f4 Sg6×f4

3. Tg3—e3 šah in mat,

ali pa:

1. Tb3—g3! Sh8—f7 (g6)

2. f2—f4 Sf7 (g6)—e5

3. Dc5×e5 šah in mat.

Da je skakač lastnemu kralju na usodnem polju f4 ovira, je nedvomno mičen dodatek.

Vseh večjih skladbe smo najkasneje v tretji potezi dosegli mat. Da se pojavi v nekaterih nevažnih stranskih vajah mat že v drugi potezi, problema seveda ne kvari; nespretna obramba paž zasluži ostro kaznen. Problem obeta mat v predpisanim številu potez le v primeru najboljšee obrambe, to svojo obljubo pa mora vestno izpolniti, če hoče ostati neporečen problem.

Uradno poročilo o razgovorih med Kimonom Georgijevim in predstavniki opozicijskih strank

Ker opozicija ni pristala na predloge vlade, je začel Kimon Georgijev sestavljati novo vlado iz vrst Domovinske fronte

Sofija, 30. marca. Dopisnik Tanjuga poroča, da je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo o poteku razgovorov med ministrskim predsednikom Kimonom Georgijevim in predstavniki opozicijskih skupin.

1. Sestanek ministrskega predsednika s predstavniki dveh opozicijskih skupin je bil, kakor je znano, v nedeljo 24. t. m. to z Nikolom Petkovim in s Kostom Lulčevim in Petkom Trpanovim. Ministrski predsednik jim je pojasnil položaj in jih pozval k sodelovanju v vodstvu države; poudaril je, da se mora to zgoditi v okviru moskovskega sklepa ne glede na neke razlike njegovega tolmačenja. Tolmačenje tega sklepa, kot je bilo podano v uradnem besedilu — ki ga je najprej dala sovjetska vlada v imenu treh veleposlanikov — je pristojno tolmačila ista vlada — ostane v veljavi za Domovinsko fronto. Domovinska fronta je pripravljena sprejeti po enega resničnega predstavnika dveh opozicijskih skupin, lojalnega in primerne za skupno delo v vladi.

2. Ministrski predsednik je poudaril, da je sedanje Narodno sobranje popolnoma zakonito in pravilno izvoljeno in da se ne sme dovoliti, da bi kdo na kakršnikoli način ugovarjal njegovemu zakonitemu značaju. Z druge strani ne bi mogli takoj začeti z novimi volitvami zaradi mnogih razlogov, posebno zato, ker bo morala v prihodnjih mesecih mirovna konferenca proučiti pogoje za sklenitev miru z Bolgarijo. Vendar pa je Domovinska fronta pripravljena pristati na izvedbo volitev čez nekoliko časa, po možnosti za veliko in redno Narodno sobranje istočasno, da bi se s tem olajšala pozitivna rešitev vprašanja in da se nudi opoziciji možnost, da bo zastopana v parlamentu. V splošnem je ministrski predsednik poudaril, da ima v načrtu mnogo ukrepov, ki bi ustvarili znatno ugodnejše pogoje za sodelovanje med opozicijo in vlado.

3. Kimon Georgijev je poudaril, da bodo na bodočih volitvah, kot je bilo že prej poudarjeno, imele stranke možnost, da nastopijo na volitvah z zasebnimi listami ali v svobodnem sporazumu.

4. Vlada namerava na svoje iniciativno izvršiti izpremembo v vodstvu ministrstva za pravosodje in ga zaupati osebi, ki pripada drugi domovinsko-frontovski stranki.

5. V ministrstvu za notranje zadeve, kakor tudi v drugih ministrstvih je določeno imenovanje namestnikov ministrov iz druge domovinsko-frontovske stranke, kar bi lahko okrepilo domovinsko-frontovski značaj posameznih ministrstev.

V razgovorih o položaju, ki ga je na ta način opisal Kimon Georgijev, se je Nikola Petkov postavil na stališče, ki je vzbujalo upanje, da se bodo razgovori razvijali pozitivno, medtem ko sta gospod Lulčev in Trpanov zastopala s posebnim poudarkom svoje stališče v pogledu dveh točk: Razpustitev Narodnega sobranja in izvedba novih volitev, redno Narodno sobranje in odvzem ministrstva za notranje zadeve iz rok delavske partije (komunistov). Domenjeno je bilo, da bo naslednjega dne drugi sestanek, na katerem bi morala sporočiti svoj odgovor.

6. Sestava vlade, ki bo imela nalogo, da na temelju izpremenjenega volivnega zakona izvede svobodne zakonodajne volitve za redno Narodno sobranje z zasebnimi listami, da bi se sestavila nova vlada, ki bo sklenila mir.

7. Prepuštevitev ministrstva za pravosodje bolgarski kmečki narodni zvezi (Petkova).

8. Vzpostavitev političnih svobod, svobode tiska, združevanja, svobodnega organiziranja, amnestija Muravjevlevjevega kabineta, osvoboditev vseh združenih članov kmečke stranke in socialdemokratov, ki so politični jetniki ali internirani po koncentracijskih taboriščih.

9. Prepuštevitev ministrstva za notranje zadeve drugi politični organizaciji. Če bodo sprejeti gornji pogoji, bo bolgarska kmečka narodna zveza (Petkova) pristala na kompromis v pogledu tega ministrstva, to je, da je minister komunist in da ima dva namestnika ministra: 1. član kmečke stranke iz bolgarske kmečke narodne zveze (Petkova), ki bi mu bila zaupana milica, in enega socialdemokrata (Lulčeva), ki bi imel administracijo.

10. Ministrski predsednik je dodal, da pomenijo dejansko predlogi, ki jih je formuliral Nikola Petkov, popolno odklonitev moskovskega sklepa in prihajajo izven njegovega okvira. Toda, ker želi Domovinska fronta storiti vse, kar je v njeni moči, za dosego sporazuma in ker se kot najvažnejša zapreka pojavlja vprašanje Narodnega sobranja in volitev, je ministrski predsednik predlagal, da se prouči druga možnost, da se naloga sedanjega Narodnega sobranja omeji samo na reševanje najbolj nujnih in najbolj neodložljivih vprašanj. Ker so predvidene volitve v veliko Narodno sobranje, bi bilo lahko izvoljeno istočasno z rednim Narodnim sobranjem, kot je bil to primer v nekaterih evropskih državah po vojni. Obenem s tem in z ozirom na notranji in mednarodni položaj je treba določiti skrajni rok za izvedbo volitev, n. pr. do srede septembra.

Glede vprašanja ministrstva za pravosodje in vodstva za notranje zadeve in ministrstva za pravosodje

sodje je ministrski predsednik potrdil svoje gledišče s prvega sestanka.

Podobno so potekali tudi razgovori z gospodom Kostom Lulčevim in gospodom Petkom Trpanovim. Glede drugih manj važnih vprašanj je Kimon Georgijev poudaril, da so to vprašanja praktične politike, ki se bodo uredila po medsebojnem sporazumu. Na koncu je predlagal, da predstavniki dveh opozicijskih skupin še enkrat proučijo njegova izvajanja in pošljejo svoje odgovore najkasneje do prihodnjega dne.

Skupina Lulčeva (socialdemokrati) je postavila sledeče zahteve

S svoje strani je Lulčev pismeno postavil naslednje zahteve:

1. Vzpostavitev in jamstvo svobode in pravic bolgarskih državljanov, varnosti, miru in zakonitosti v državi.
2. Razpustitev Narodnega sobranja.
3. Razpis svobodnih volitev v občinski odbore.
4. Razpis svobodnih volitev v redno Narodno sobranje za sestavo nove vlade, ki bo olajšala in podpisala mirovno pogodbo. Te volitve se morajo izvesti po zasebnih listah ali po svobodnem volivnem sporazumu.
5. Vprašanje velikega Narodnega sobranja se bo pretresalo po podpisu mirovne pogodbe.
6. Izvršitev izprememb v vodstvu ministrstva za notranje zadeve in njega izpremenitev v narodno ministrstvo, ki bo zagotovilo svobodo, mir, varnost in zakonitost v državi in odpravilo strah pred nasiljem.
7. Vzpostavitev neodvisnega in naglega pravosodja, pravic državnih tožilcev in ustanovitve sodne milice pod vodstvom ministra iz opozicijskih krogov.
8. Osvoboditev političnih krivcev in ukinitve koncentracijskih taborišč.
9. Nagli in učinkoviti ukrepi za organizacijo prehrane prebivalstva in za pravično razdelitev proizvodov in materiala državljanom, ne glede na njihovo politično pripadnost.
10. Udeležba bolgarske kmečke narodne zveze (Petkova) v vladi.
11. Izpolnitev pogojev po pogodbi in pošteno in lojalno sodelovanje.

Predlogi, ki jih je formuliral Petkov, pomenijo popolno odklonitev moskovskih sklepov

V zvezi s tako postavljenimi zahtevami je ministrski predsednik poudaril pred Nikolom Petkovim naslednje:

1. Domovinska fronta ne more iz razlogov, ki so bili navedeni na prvem sestanku, dopustiti pogajanj v zvezi z zahtevo po naglem razpustu Narodnega sobranja.
2. V pogledu ministrstva za pravosodje obstaja namen, da se izroči to ministrstvo osebi iz druge politične stranke in to eni od strank, ki sedaj sodelujejo v vladi.
3. Ministrstvo za notranje zadeve mora voditi iz razlogov, ki so bili poudarjeni na prvem sestanku, minister, ki pripada bolgarski delavski stranki (komunistov), ki ga je imela tudi dosedaj. V vodstvu tega ministrstva bodo po namestnikih ministrov zastopane tudi druge stranke, ki so tudi dosedaj sodelovale v vladi. Če bi se vodstvo milice in vodstvo administracije dalo v roke dvema narodnim opozicijskim skupinam, bi to dejansko pomenilo, odzveti to ministrstvo iz rok ministra in ga izročiti v roke opozicijski skupini.

Sovjetska zveza podpira politični in gospodarski razvoj korejskega naroda

Moskva, 30. marca. Diplomatski urednik lista »Izvestija« piše: »V Seulu je pričela z delom skupna sovjetsko-ameriška komisija, ki je bila ustanovljena na temelju sklepa moskovske konference ministrov za zunanje zadeve treh sil. Naloga komisije je, da se korejskemu narodu, ki je več desetletij trpel pod težkim jarmom japonskega imperializma, čim prej pomaga pri obnovi dežele in pri ustanovitvi demokratične in neodvisne korejske države.

Položaj v sami Koreji postaja z vsakim dnem ugodnejši za izpolnitev sklepov moskovske konference glede Koreje. Tako v severni, kot v južni Koreji so bile množične manifestacije v znak odobravanja sklepa moskovske konference. Kakor je znano, je na eni izmed teh manifestacij v Seulu sodelovalo preko 200.000 ljudi.

Pred pričetkom delovanja sovjetsko-ameriške komisije so razni lažni demokrati razvijali intenzivno delavnost proti sklepom moskovske konference. Znano je, da so številni izmed njih, ki so kritizirali sklep moskovske konference glede Koreje, svoj čas sodelovali z japonskimi okupatorji, in zaradi tega vsekar ni v njihovem interesu, da bi olajšali preporod neodvisne Korejske države.

V svojem govoru na sestanku komisije je voditelj sovjetske delegacije generalni polkovnik Stikov izjavil, »da si reakcionarne in protidemokratske skupine prizadevajo onemogočiti okrepitev demokratične ureditve v Koreji.«

Da bi se dosegel preporod Koreje in popolno izboljšanje ostankov japonskega gospostva, je potrebno podzeti odločne ukrepe za obnovo narodnega gospodarstva in v to delo vključiti vse korejske demokratične orga-

nizacije. Sovjetska zveza, ki dosledno brani pravice vseh narodov brez izjeme do neodločnosti in neodvisnosti, se trudi, da bi čim bolj olajšala politični in gospodarski napredek korejskega naroda.

Direktna pogajanja med Sovjetsko zvezo in Iranom imajo prednost pred obravnavanjem v Varnostnem svetu

New York, 30. marca. (Tanjug) Dopisnik PAP-a poroča: Poljski delegat v Varnostnem svetu veleposlanik Oskar Lange je podal na tiskovni konferenci stališče poljske vlade glede vprašanja Irana. Med drugim je rekel: »Poljska je zainteresirana samo v tem, da se ohranja mednarodni sporazum, zaradi česar si je poljska delegacija prizadevala v tem smislu prispevati na sejah 27. in 28. t. m. Poljska delegacija je stavila predlog, da se diskusija glede Irana odloži, ker je splošno znano, da se sovjetske čete umikajo iz Irana.

Med Sovjetsko zvezo in Iranom potekajo pogajanja in na temelju člena 33 ustanovne listine Združenih narodov imajo direktna pogajanja med prizadetima strankama prvenstvo pred akcijo Varnostnega sveta.

Mnenja sem,« je zaključil veleposlanik Lange, »da obravnavanje iranskega vprašanja v tem trenutku lahko vpliva na pogajanja, ki so v teku.«

Georges Lecompte sekretar Francoske akademije, za stalnega sekretarja Francoske akademije je bil namesto Georgesa Duhamela, ki je podal ostavko, izvoljen Georges Lecompte.

Kimon Georgijev sestavlja novo vlado iz vrst Domovinske fronte

Ministrski predsednik je še enkrat navedel razloge, zaradi katerih je nemogoče sprejeti teh zahtev. Zaovla je poudaril, da doslej storjeni napor in navedene možnosti ustvarjajo znatno izpremenjeno politično stanje, ki v resnici omogoča dvema opozicijskima skupinama, da dasta po enega predstavnika v vlado. Poudaril je, če bo opozicija tudi po storjenih naporih in popuščanju Domovinske fronte nadaljevala s postavljanjem nasprotnih in nesprejemljivih zahtev, je to dokaz, da stoji na popolnoma nasprotnem stališču kot Domovinska fronta in da ne dela ničesar, da bi olajšala napore v interesu države.

Gospod Kimon Georgijev je še enkrat opozoril predstavnike opozicijskih skupin na odgovornost, ki jo prevzemajo, ko kažejo nepripravljenost, da bi olajšali izvedbo moskovskega sklepa.

Gospod Petkov je na sestanku izjavil, da bo predlagal svojim prijateljem, naj še enkrat proučijo stališče ministrskega predsednika in da bo, v kolikor se bodo strinjali z njim, nemudoma sporočil. Tega sporočila ni bilo.

Na ta način je ministrski predsednik, ker so bile opozicijske skupine nespravljive, smatral, da so razgovori z njimi zaključeni in je začel sestavljati novo vlado iz krogov Domovinske fronte.

Opozicija postavlja zahteve, ki so nasprotne stališču Domovinske fronte

Kosta Lulčev in Petko Trpanov sta sporočila ministrskemu predsedniku naslednje zahteve:

1. Načelno bi mogli sprejeti zamisel o istočasnih volitvah v veliko in redno sobranje. Po volitvah naj bi začelo z delom samo redno Narodno sobranje, a veliko Narodno sobranje bi bilo sklicano po sklenitvi miru.
2. Volitve bi se morale izvesti najkasneje meseca junija.
3. Ministrstvo za notranje zadeve naj se poveri nevtralni osebi ali osebi, ki pripada drugi domovinsko-frontovski stranki. V primeru, da bo to ministrstvo poverjeno delavski partiji (komunistom), mora biti njegovo vodstvo kolektivno, mora biti sestavljeno iz ministra in dveh namestnikov ministrov, ki pripadata dvema opozicijskima skupinama.

Gospod Nikola Petkov je s svoje strani postavil naslednje zahteve:

1. Pred razpustom Narodnega sobranja se ne more njegova skupina udeležiti dela v vladi. Volitve morajo biti določene najkasneje do 15. junija. Sicer se strinja s tem, da se izvedejo volitve v veliko in redno Narodno sobranje.
2. Ministrstvo za notranje zadeve naj se poveri nevtralni osebi ali v nasprotnem primeru, da prideta vanj dva namestnika ministra, ki pripadata dvema opozicijskima skupinama.
3. Ministrstvo za pravosodje naj se da predstavniku bolgarske kmečke narodne zveze (Petkova).

Neuspeh obrambe na razpravi v Nürnbergu postaja vsak dan bolj očividno

Nürnberg, 30. marca. Tass. Posebni dopisnik lista »Krasnij Flotc« piše sledeče:

»Govor branilca prvobtoženca na nürnberški razpravi je trajal točno 23 zasedanj sodišča, od katerih jih je bilo 14 popolnoma ali deloma posvečenih pričevanjem Hermannu Göringmu.

Pretes glede drugobtoženca je bil mnogo krajši, kar je izzvalo splošno olajšanje pri vseh poslušalcih na tej razpravi. Rudolf Hess je pričevanje odklonil, ker se nadalje prigrvarja, da ni mednarodno sodišče pristojno, vendar njegov zastopnik dr. Seidl ni mogel kljub temu, da se je trudil, obrniti nase pazno sodnikov več kot 3 zasedanja.

V ostalem pa so rezultati 23tih zasedanj, na katerih so govorili branilec Hessa, enaki. Niti v prvem, niti v drugem primeru se ni ne advokat, niti pričam, na katere so se obtoženci pozivali, posrečilo ovreči obtožnico. V prvem in drugem primeru je obramba doživela popoln neuspeh.

Vse priče, na katere se je Göringov branilec Stammer skliceval, so soglasno hvallile Göringmu, ker so odgovarjale na vprašanja obrambe, za katere so v naprej vedele, vendar so dajale skoraj škodljive izpovedi o Göringmu, ko so odgovarjale na vprašanja tožilcev.

Izpovedbi Hessovih prič, Bohleja, ki je nekaj predsedoval takozvanim organizacijskim uradom nacionalsocialistične stranke v inozemstvu in Karla Strelina, ki je bil dolgo let predsednik nemškega inštituta za inozemske države in obenem general napadalnih oddelkov, predstavljata prvi skandal. Ob drugačnih okoliščinah bi obe priči, verjetno obtoženi kot lažni priči, ki sta prekršili prisego, da bosta govorili samo resnico. Tega danes ne bi bilo koristno napraviti iz preprostega razloga, ker sta Bohle in Strelin, ki sta bila pripeljana v sodno dvorano iz nürnberškega zapora, obtožena za mnogo bolj resna zločinska dejanja.

Do kakšnih zaključkov so prišli pristni, ki so bili navzoči, ko sta govorila branilca prvih dveh obtožencev? Izmišljanje dejstev in nesramne lažne izjave v prilog fašizmu, to je glavno, čeravno ne edino postopanje prič; v ostalem pa je zelo malo verjetno, da bi advokati in njihovi varovanci mogli kaj pridobiti iz teh manevrov. Neuspeh obrambe na razpravi v Nürnbergu postaja vsak dan bolj očividno.

Nürnberške pošasti morajo izginiti

Sovjetski pisatelj Ilja Ehrenburg o zagovornikih, ki skušajo braniti nacistične zločince

Moskva, 30. marca (Tass.) »Izvestija« prinašajo članek Ilje Ehrenburga o nürnberškem procesu, ki se mora po avtorjevem mnenju vsiliti v najšibkejši spomin in posvariti svetovno javnost pred ponovitvijo preteklosti.

V Nürnbergu se dogajajo čudne stvari, piše Ehrenburg. Mrtveci se pričenjajo zopet gibati. Obtoženci so se najprej tresli od strahu. Zdelo se je, da stojijo njihovi zagovorniki pred nalogo, ki presega njihove moči. Sedaj zločinci znova dobivajo veselje do življenja. Njihovi zagovorniki govorniki kot tožilci, ki se borijo proti zlu in ne kot hudicevi odvetniki, kar v resnici tudi so.

Ali bodo zločinci res ušli vešalom? Ali sanjajo mogoče, da bodo zastrupili žive s svojim mrtvaškim smradom? Pravijo, da Göring lavira. Vendar ne dela tega tako kot preganjan zajec, ampak kot krvočen volk, ki hoče skočiti lisiči za vrat in pustiti za seboj bajko o divjaški plemenitosti. Reichsmarschall postaja nesramen.

Neprijetno trdi, da so Nemci zasedli Francijo samo zato, da »dvignejo« doprinos njenega poljedelstva. Göring se sklicuje, da je hotel skupno s Führerjem prešiti židovsko vprašanje na čimbolj plemeniti način. Izgleda, da sta dala pobiti šest milijonov Židov iz gole plemenitosti — reševala sta vprašanje...

Göring se zanaša na to, da so se v letih teme in neredom ljudje odvdučili opazovati, misliti in razumevati! Vendar pa ta tolsti Pavliha ni sam: posnemajo ga Hess in njegovi zagovorniki. Advokati ščitijo obtožence, skušajo uporabljati podla sredstva fašistične propagande, natolcujejo, organizirajo

VOLITVE V GRČIJI

Francoski pisatelji zahtevajo, da se francoska opazovalna komisija v Grčiji odpokliče

Pariz, 30. marca. (Tass.) Skupina francoskih pisateljev in znanstvenikov je izdala »Poslanico grškemu ljudstvu«, v kateri protestira proti prisotnosti francoske opazovalne komisije in zahteva, da se takoj odpokliče. Poslanica se glasi:

»V deželi, ki je pod okupacijo tujega naroda in ki jo vlada režim, ki je v nasprotju z večino javnega mnenja, ljudska volja nikakor ne bo mogla priti do izraza na volitvah, ki se ne skladajo z načeli svobodnega in pravičnega glasovanja. Protestiramo, ker je francoska vlada imenovala vojaško komisijo, ki naj bi skupno z ameriškim in angleškimi opazovalci nadzirala pravilnost glasovanja in beleženja rezultatov.

Volivni rezultati, kakršne moremo pričakovati danes, morajo biti nejasni zaradi pogojev glasovanja, kakor tudi zaradi odsotnosti velikega števila volivcev. Nekaterim teh volivcev je bila odvzeta svoboda, medtem ko se drugi izjavljajo proti omenjenim nenormalnim pogojem, ki jih priznava grška vlada sama. Zaradi tega zahtevamo, da se francoska komisija takoj odpokliče, ker je njena prisotnost v Grčiji neopravičena in predstavlja kršitev odnosov med Francijo in grškim ljudstvom — zvestim prijateljem in poštenim tovarišem v naši borbi za svobodo.«

Poslanico so podpisali pisatelji Maurice Bedel, prof. Paul Langevin, (predsednik »Zveze človečanskih pravic«) prof. Joliot-Curie, (predsednik narodnega združenja intelektualcev), Aragon (predsednik »Narodnega združenja pisateljev«), Emile Kahn (glavni tajnik »Zveze človečanskih pravic«), umetnik Picasso, Marcel Prenant (profesor pariškega vseučilišča Sorbonne in poslanec v Ustavodajni skupščini) in drugi.

»Grške volitve se morajo izvesti iz zunanjepolitičnih razlogov« — je izjavil Sofulis

Atene, 30. marca (Tanjug) Reuter poroča, da je predsednik grške vlade Sofulis, govoreč o bližnjih volitvah izjavil, da se bodo morale volitve vršiti iz razlogov mednarodne politike

ve izpovedi o Göringmu, ko so odgovarjale na vprašanja tožilcev.

Izpovedbi Hessovih prič, Bohleja, ki je nekaj predsedoval takozvanim organizacijskim uradom nacionalsocialistične stranke v inozemstvu in Karla Strelina, ki je bil dolgo let predsednik nemškega inštituta za inozemske države in obenem general napadalnih oddelkov, predstavljata prvi skandal. Ob drugačnih okoliščinah bi obe priči, verjetno obtoženi kot lažni priči, ki sta prekršili prisego, da bosta govorili samo resnico. Tega danes ne bi bilo koristno napraviti iz preprostega razloga, ker sta Bohle in Strelin, ki sta bila pripeljana v sodno dvorano iz nürnberškega zapora, obtožena za mnogo bolj resna zločinska dejanja.

Do kakšnih zaključkov so prišli pristni, ki so bili navzoči, ko sta govorila branilca prvih dveh obtožencev? Izmišljanje dejstev in nesramne lažne izjave v prilog fašizmu, to je glavno, čeravno ne edino postopanje prič; v ostalem pa je zelo malo verjetno, da bi advokati in njihovi varovanci mogli kaj pridobiti iz teh manevrov. Neuspeh obrambe na razpravi v Nürnbergu postaja vsak dan bolj očividno.

Nürnberške pošasti morajo izginiti

Sovjetski pisatelj Ilja Ehrenburg o zagovornikih, ki skušajo braniti nacistične zločince

Moskva, 30. marca (Tass.) »Izvestija« prinašajo članek Ilje Ehrenburga o nürnberškem procesu, ki se mora po avtorjevem mnenju vsiliti v najšibkejši spomin in posvariti svetovno javnost pred ponovitvijo preteklosti.

V Nürnbergu se dogajajo čudne stvari, piše Ehrenburg. Mrtveci se pričenjajo zopet gibati. Obtoženci so se najprej tresli od strahu. Zdelo se je, da stojijo njihovi zagovorniki pred nalogo, ki presega njihove moči. Sedaj zločinci znova dobivajo veselje do življenja. Njihovi zagovorniki govorniki kot tožilci, ki se borijo proti zlu in ne kot hudicevi odvetniki, kar v resnici tudi so.

Ali bodo zločinci res ušli vešalom? Ali sanjajo mogoče, da bodo zastrupili žive s svojim mrtvaškim smradom? Pravijo, da Göring lavira. Vendar ne dela tega tako kot preganjan zajec, ampak kot krvočen volk, ki hoče skočiti lisiči za vrat in pustiti za seboj bajko o divjaški plemenitosti. Reichsmarschall postaja nesramen.

Neprijetno trdi, da so Nemci zasedli Francijo samo zato, da »dvignejo« doprinos njenega poljedelstva. Göring se sklicuje, da je hotel skupno s Führerjem prešiti židovsko vprašanje na čimbolj plemeniti način. Izgleda, da sta dala pobiti šest milijonov Židov iz gole plemenitosti — reševala sta vprašanje...

Göring se zanaša na to, da so se v letih teme in neredom ljudje odvdučili opazovati, misliti in razumevati! Vendar pa ta tolsti Pavliha ni sam: posnemajo ga Hess in njegovi zagovorniki. Advokati ščitijo obtožence, skušajo uporabljati podla sredstva fašistične propagande, natolcujejo, organizirajo

VOLITVE V GRČIJI

Francoski pisatelji zahtevajo, da se francoska opazovalna komisija v Grčiji odpokliče

Pariz, 30. marca. (Tass.) Skupina francoskih pisateljev in znanstvenikov je izdala »Poslanico grškemu ljudstvu«, v kateri protestira proti prisotnosti francoske opazovalne komisije in zahteva, da se takoj odpokliče. Poslanica se glasi:

»V deželi, ki je pod okupacijo tujega naroda in ki jo vlada režim, ki je v nasprotju z večino javnega mnenja, ljudska volja nikakor ne bo mogla priti do izraza na volitvah, ki se ne skladajo z načeli svobodnega in pravičnega glasovanja. Protestiramo, ker je francoska vlada imenovala vojaško komisijo, ki naj bi skupno z ameriškim in angleškimi opazovalci nadzirala pravilnost glasovanja in beleženja rezultatov.

Volivni rezultati, kakršne moremo pričakovati danes, morajo biti nejasni zaradi pogojev glasovanja, kakor tudi zaradi odsotnosti velikega števila volivcev. Nekaterim teh volivcev je bila odvzeta svoboda, medtem ko se drugi izjavljajo proti omenjenim nenormalnim pogojem, ki jih priznava grška vlada sama. Zaradi tega zahtevamo, da se francoska komisija takoj odpokliče, ker je njena prisotnost v Grčiji neopravičena in predstavlja kršitev odnosov med Francijo in grškim ljudstvom — zvestim prijateljem in poštenim tovarišem v naši borbi za svobodo.«

Poslanico so podpisali pisatelji Maurice Bedel, prof. Paul Langevin, (predsednik »Zveze človečanskih pravic«) prof. Joliot-Curie, (predsednik narodnega združenja intelektualcev), Aragon (predsednik »Narodnega združenja pisateljev«), Emile Kahn (glavni tajnik »Zveze človečanskih pravic«), umetnik Picasso, Marcel Prenant (profesor pariškega vseučilišča Sorbonne in poslanec v Ustavodajni skupščini) in drugi.

»Grške volitve se morajo izvesti iz zunanjepolitičnih razlogov« — je izjavil Sofulis

Atene, 30. marca (Tanjug) Reuter poroča, da je predsednik grške vlade Sofulis, govoreč o bližnjih volitvah izjavil, da se bodo morale volitve vršiti iz razlogov mednarodne politike

ve izpovedi o Göringmu, ko so odgovarjale na vprašanja tožilcev.

OBVESTILA

VSEM INDUSTRIJSKIM PODJETJEM IN VSEM SINDIKALNIM ORGANIZACIJAM V INDUSTRIJSKIM SLOVENIJE

Po odloku predsednika gospodarskega sveta FLRJ z dne 15. marca 1946, br. 825 in po odloku ministra za industrijo FLRJ z dne 15. marca 1946, br. 827 se morajo v zvezi z ministrom za industrijo in v vseh industrijskih ministrstvih ljudskih republik ustanoviti informativni biroji za tekmovanje in tisk.

Poedini biroji bodo zbirali poročila ministrstvu za industrijo podrejenih industrijskih podjetij, bodo poročila urejevali, ugotavljali njih točnost in resničnost in o zbranih poročilih obveščali informativni biro pri zveznem ministru za industrijo FLRJ. Obenem bodo potiskali pravilno obveščali javnost o poteku tekmovanja in o uspehih obnavljanja naše industrije.

Zato morajo uprave podjetij, ki so podrejena ministru za industrijo in rudarstvo Slovenije, takoj poslati nadrejenim oddelkom v ministru v dveh izvodih tekmovalne načrte, ustanoviti tekmovalne komisije, ki jih naj sestavljajo upravnik ali delegat podjetja in nekaj predstavnikov sindikalne podružnice v podjetju, nato pa imena članov tekmovalne komisije javiti ministru.

Do vsakega 15. v mesecu morajo uprave podjetij poslati nadrejenemu ministrskemu oddelku poročilo o poteku tekmovanja v preteklem mesecu. Poleg tega morajo do vsakega 3. v mesecu poslati nadrejenemu ministrskemu oddelku poročilo za pretekli mesec v dveh izvodi, ki naj vsebuje sledeče podatke:

1. Ime, vrsto in kraj podjetja;
2. Število delavcev;
3. Število namoščenecv;
4. Skupno število delovnih ur;
5. Skupno število proizvodnih delovnih ur in za katere posle so bile namenjene in uporabljene;
6. Za koliko odstotkov je bil izveden, odnosno prekoračen proizvodni načrt, odnosno naloga podjetja v preteklem mesecu;
7. Za koliko odstotkov so zmanjšani odnosno povečani proizvodni stroški za različne proizvode podjetja (navesti je treba nekaj teh proizvodov in za vsakega odstotek);
8. Za koliko odstotkov so se zvišali prihranki glavnih surovin in pogonskega materiala;
9. Za koliko odstotkov so izboljšali delovno normo, za koliko novih delovnih moči so uvedene norme, koliko odstotkov delavcev dela po normah;
10. Število izostankov in zakasnitev z ozirom na število delavcev in namoščenecv in za koliko odstotkov se je izboljšala disciplina v tem pogledu;
11. Ali je bilo uvedeno enostavno knjigovodstvo in kako so uspehi;
12. Ali obstaja kartoteka delovnih moči, strojev, surovin in izdelanega blaga;
13. Vrednost izdelanega blaga v skladišču v primeru z vrednostjo enomesečne proizvodnje in odstotka primerjava s prejšnjim mesecem;
14. Ali obstoji v podjetju strokovni tečaj, koliko ima obiskovalcev z ozirom na prejšnji mesec;
15. Ali so razširili pravno-imovinski odnosi podjetja, kdaj in s kakim sodnim sklepom;
17. Ali je podjetje registrirano po predpisih, kdaj in s katero odločbo.

Da bi poročila bila čim bolj popolna, točna in pravočasna, naj pri njihovem sestavljanju z upravitelji podjetij sodelujejo tekmovalne komisije. Podpisani naj bodo od uprave podjetja in od prestavnika sindikalne podružnice, ki je član tekmovalne komisije.

Oddelki ministrstva bodo vsa poročila po predčitvi posiljali informativnemu biroju pri fukajanjem ministru.

Industrijskim podjetjem naročamo, da smejo odalec pošiljati v tisk vsa poročila o tekmovanju, o delu in uspehih v industriji le potem našega informativnega biroja. Novinarji se bodo v bodoče za vsa poročila obračali na naš informativni biro.

Ministrstvo za industrijo in rudarstvo Slovenije.

UČITELJEM RUSČINE!

Za kandidate, ki želijo opravljati strokovni izpit iz rusčine za pouk na gimnazijah, učiteljskih in strokovnih šolah, posluje v Ljubljani stalna izpraševalna komisija.

Strokovni izpit iz rusčine se opravlja od 15. maja do 1. junija 1946. Pravico do opravljanja tega izpita imajo vsi kandidati, ki žele poučevati rusčino, in vsi učitelji rusčine na gimnazijah, učiteljskih in strokovnih šolah, ki nimajo možnosti opravljati izpit na univerzi. Sele na podlagi tega izpita bodo imeli pravico do poučevanja na srednjih šolah, učiteljskih in strokovnih šolah tudi tisti, ki nimajo izpita na univerzi. Učitelji, ki so za rusčino že nastavljeni, bodo brez tega izpita ali brez izpita na univerzi odpušteni.

Podrobnejše informacije o tem izpitu dobe kandidati pri tajniku izpitne komisije, asistentu za slovensko filologijo Zvonku Bizjaku v slovenskem seminarju na univerzi ali na ravnateljstvih srednjih šol.

Ministrstvo za prosveto.

OBVESTILO

Kadar podjetja, ustanove in organizacije prosijo za uvrstitve svojih uslužbencev v skupino posebnih vodij (IV/V) uredbe o reguliranju mezd in plač delavcev in namoščenecv in državnih in zasebnih podjetij, zasebnih ustanovah in organizacijah, Uradni list FLRJ št. 34/227) ali za uvrstitve uslužbencev v skupino izrednih strokovnjakov (V. iste uredbe) in določitev plač teh uslužbencev ter je za to potrebno odobrenje zveznega ministrstva za delo, se prizadete poziva, da take prošnje vlagajo pri ministru za delo Ljudske republike Slovenije, ne pa neposredno pri zveznem ministru za delo v Beogradu.

Ministrstvo za delo Ljudske republike Slovenije bo nato take prošnje s svojim mnenjem in predlogom poslalo zveznemu ministru za delo, da izda rešitev.

Podjetja, ki se ne raynajo po tem pozivu, samo zavlačujoče reševanje svojih prošnji, ker zvezno ministru vse take prošnje, ki niso vložene po navedeni poti, odstopa tukajšnjemu ministru za delo, ki nato poda svoje mišljenje in predlog zveznemu ministru.

Iz pisarne ministrstva za delo.

Darujte kri za ranjence!

PRISKRBITE SI GOZDNIH SADIK ZA POGOZDOVANJE!

Nepogozdena tla, to so kakor neobdelane njive, znamenje slabega gospodarstva. Umen gospodar bo skrbel, da poseke in prazine v svojem gozdu čimprej zasadi. Zato si pravočasno zagotovi v gozdnih drevesnicah gozdne sadike, ki jih bo na spomlad potreboval, ker zgodnja pomlad je najugodnejši čas za sajenje.

Gozdne sadike lahko naročite pri pristojnih okrajnih ljudskih odborih (okrajnih gozdarjih), ki vam bodo mogli ustroiti le, če se pravočasno prijavite. Gozdnih sadik ni letos v gozdnih drevesnicah dovolj, zato je pohiteti, da ne bo prepozno! Gozdne sadike, predvsem iglavce: smrako, beli in črni bor oddajajo, dokler traja zaloga, državne gozdne drevesnice:

1. Okrožje Celje: v Prešniku pri Celju, Radmirje, Slovenjgradec in Radešah pri Zidanem mostu.
2. Okrožje Maribor: v Murski Soboti, Ptuj in Selnici ob Dravi.
3. Okrožje Novo mesto: v Okljuku pri Črnomlju, Kandiji pri Novem mestu in Kočevju.
4. Okrožje Ljubljana: v Logatcu, Skofji Loki, Kamniku, Mengšu in Predvoru pri Kranju.

V gozdnih drevesnicah v Mengšu in Predvoru so na razpolago tudi rasne ekote (duglazije in druge).

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo

OBVESTILO

Uprava mestnih zgradb in zemljišče pri MLO za okrajno mesto Ljubljana ponovno obvešča vse najemnike, stanujoče v mestnih in zaplenjenih zgradbah in one, ki imajo v najemu mestni, javni ali zaplenjeni svet, da od 1. aprila 1946 dalje plačujejo najemninu samo po položnicah Mestne hranilnice z odgovarjajočo značko in ne več pri mestni blagajni ali po njenih položnicah. Nove položnice se dobijo v pisarni, Lingarjeva ulica št. 1/II, soba št. 51, dnevno od 8. do 14. in od 16. do 18. ure.

MINISTRSTVO ZA NARODNO ZDRAVJE

IV. Nosače žene:

1. Bela moka: 500 g na odrezek Nos. 1.
2. Sladkor: 350 g na odrezek Nos. 2.
3. Surovo maslo: 350 g na odrezek Nos. 3.
4. Sir: 1000 g na odrezek Nos. 4.
5. Mleča svinjina a 43 dkg: 4 doze na odrezek Nos. 5.

V. Težki delavci:

1. Moka: 6000 g kruha ali 4800 g moke skupno na vse odrezke za kruh ter 4200 g moke skupaj na oba odrezka za moko.
2. Moko v razmerju 25% koruzne in 75% krušne t. j. 2400 g koruzne in 6600 krušne moke.
3. Zakuha: 3300 g koruzne moke na odrezek TD 107.
4. Maščoba: 450 g v Ljubljani, v ostali Sloveniji 550 g na odrezek TD 101.
5. Sladkor: 350 g na odrezek TD 102.
6. Kava: 100 g na odrezek TD 103.
7. Sir: 500 g na odrezek TD 104.
8. Milo: 100 g na odrezek TD 105.

VI. Lahki delavci:

1. Moka: 4000 g kruha ali 3000 g moke skupno na vse odrezke za kruh ter 1500 g moke na odrezek za moko. Moko v razmerju 25% koruzne in 75% krušne, t. j. 1200 g koruzne in 3300 g krušne moke.
2. Zakuha: 2500 g koruzne moke na odrezek LD 206.
3. Maščoba: 200 g v Ljubljani, v ostali Sloveniji 300 gr na odrezek LD 201.
4. Sladkor: 200 g na odrezek LD 202.
5. Kava: 100 g na odrezek LD 203.
6. Milo: 100 g na odrezek LD 204.

VII. Narodna mlada:

1. Moka: 3000 g kruha ali 2250 g moke skupno na vse odrezke za kruh ter 6750 g moke skupno na oba odrezka za moko. Moko v razmerju 25% koruzne in 75% krušna moko t. j. 3400 g koruzne moke in 6600 g krušne moke.
2. Zakuha: 6000 g na odrezek NM 1 (koruzna moka).
3. Maščoba: 400 g na odrezek NM 2.
4. Sladkor: 300 g na odrezek NM 3.
5. Sol: 100 g na odrezek NM 4.
6. Milo: 100 g na odrezek NM 5.

VIII. Osebe nad 60 let:

1. Paradiz. sok: 3 doze.
2. Sadni sok: 3 doze na odrezek mlečnih nakaznic. Odrezke določijo okrajni ljudski odbori.

IX. Dnevne nakaznice

1. Sladkor: 34 g na odrezek 201.
2. Sol: 115 g na odrezek 202.
3. Milo: 25 g na odrezek 204.

DELITEV

nesladkanega kondenziranega mleka in mleka v prahu v mesecu aprilu 1946

Nesladkano kondenzirano mleko prejmejo v mesecu aprilu:

1. Otroci v starosti od 0-9 let 8 doz.
2. Bolniki 8 doz.
3. Nosače žene 8 doz.

Mleko v prahu prejmejo v mesecu aprilu:

1. Otroci in mladina v starosti od 9-14 let po 3 kg.
2. Osebe v starosti nad 60 let po 3 kg.

PRESKRBA

DELITEV SALAME

Potrošniki okrajnega mesta Ljubljane bodo prejeli v torek dne 2. IV. od 7-12 ure pri svojih stalnih mesarjih od črke O-Z na odrezek I-24 marec ali III-24 marec živih nakaznic za mesec marec, izdanih od MLO - odseka za preskrbo v Ljubljani po 10 dkg salam.

Prodajna cena za kg salam je din 50. Zgoraj označeni mesarji naj dvignejo salame v ponedeljek dne 1. IV. od 14-16 ure popoldne na Mestni klavnic v Ljubljani. Obračunavanje odrezkov bo javljeno naknadno.

RAZPREDELNICA OBROKOV HRANE IN ODREZKOV ŽIVILSKIH NAKAZNIC ZA MESEC APRIL 1946

- A. Osnovna nakaznica**
1. Moka: 300 g moke ali 400 g kruha na dan ali za ves mesec 9000 g moke in sicer 2400 g koruzne moke in 6600 krušne moke.
 2. Zakuha: 1700 g koruzne moke na vse odrezke za zakuho;
 3. Maščoba: 300 g v Ljubljani, v ostali Sloveniji 200 g na vse odrezke za maščobo;
 4. Sladkor: 150 g na odrezek za sladkor.
 5. Milo: 100 g na odrezek za milo.
 6. Sol: 500 g na odrezke 12 a) I, 2 a) II, sol III in sol IV.

B. Dodatne nakaznice

- I. Dojenčki v 1. in 2. letu:**
1. Sladkor: 350 g na odrezek Doj. 156 oz. 165 otr.
 2. Pšm. zdrob: 2500 g na odrezek Doj 157 oz. otr. 166 in na odrezek 13 a oz. 23 a osnovno živilske nakaznice.
 3. Biž: 500 g na odrezek Doj. 158 oz. otr. 167 in na odrezek 13 b oz. 23 b osnovne živilske nakaznice.
 4. Milo: 100 g mila in 1 zavitek pralnega praška (250 g) na odrezek Doj. 159 oz. otr. 168.
 5. Paradiz. sok: 3 doze na odrezek Doj. 160 oz. otr. 169.
 6. Sadni sok: 3 doze na odrezek Doj. 160 oz. otr. 168.

H. Otroci v 3-7 letu:

1. Sladkor: 200 g na odrezek otr. 175.
2. Testenine ali bela moka: 500 g na odrezek otr. 176.
3. Bela moka: 500 g na odrezek otr. 177.
4. Parad. sok: 3 doze na odrezek otr. 178.
5. Sadni sok: 3 doze na odrezek otr. 178.

III. Otroci in mladina od 8. do 14. leta starosti

1. Paradiz. sok: 3 doze na odrezek mlad. 188.
2. Sadni sok: 3 doze na odrezek mlad. 188.

IV. Nosače žene:

1. Bela moka: 500 g na odrezek Nos. 1.
2. Sladkor: 350 g na odrezek Nos. 2.
3. Surovo maslo: 350 g na odrezek Nos. 3.
4. Sir: 1000 g na odrezek Nos. 4.
5. Mleča svinjina a 43 dkg: 4 doze na odrezek Nos. 5.

V. Težki delavci:

1. Moka: 6000 g kruha ali 4800 g moke skupno na vse odrezke za kruh ter 4200 g moke skupaj na oba odrezka za moko.
2. Moko v razmerju 25% koruzne in 75% krušne t. j. 2400 g koruzne in 6600 krušne moke.
3. Zakuha: 3300 g koruzne moke na odrezek TD 107.
4. Maščoba: 450 g v Ljubljani, v ostali Sloveniji 550 g na odrezek TD 101.
5. Sladkor: 350 g na odrezek TD 102.
6. Kava: 100 g na odrezek TD 103.
7. Sir: 500 g na odrezek TD 104.
8. Milo: 100 g na odrezek TD 105.

VI. Lahki delavci:

1. Moka: 4000 g kruha ali 3000 g moke skupno na vse odrezke za kruh ter 1500 g moke na odrezek za moko. Moko v razmerju 25% koruzne in 75% krušne, t. j. 1200 g koruzne in 3300 g krušne moke.
2. Zakuha: 2500 g koruzne moke na odrezek LD 206.
3. Maščoba: 200 g v Ljubljani, v ostali Sloveniji 300 gr na odrezek LD 201.
4. Sladkor: 200 g na odrezek LD 202.
5. Kava: 100 g na odrezek LD 203.
6. Milo: 100 g na odrezek LD 204.

VII. Narodna mlada:

1. Moka: 3000 g kruha ali 2250 g moke skupno na vse odrezke za kruh ter 6750 g moke skupno na oba odrezka za moko. Moko v razmerju 25% koruzne in 75% krušna moko t. j. 3400 g koruzne moke in 6600 g krušne moke.
2. Zakuha: 6000 g na odrezek NM 1 (koruzna moka).
3. Maščoba: 400 g na odrezek NM 2.
4. Sladkor: 300 g na odrezek NM 3.
5. Sol: 100 g na odrezek NM 4.
6. Milo: 100 g na odrezek NM 5.

VIII. Osebe nad 60 let:

1. Paradiz. sok: 3 doze.
2. Sadni sok: 3 doze na odrezek mlečnih nakaznic. Odrezke določijo okrajni ljudski odbori.

IX. Dnevne nakaznice

1. Sladkor: 34 g na odrezek 201.
2. Sol: 115 g na odrezek 202.
3. Milo: 25 g na odrezek 204.

DELITEV

nesladkanega kondenziranega mleka in mleka v prahu v mesecu aprilu 1946

Nesladkano kondenzirano mleko prejmejo v mesecu aprilu:

1. Otroci v starosti od 0-9 let 8 doz.
2. Bolniki 8 doz.
3. Nosače žene 8 doz.

Mleko v prahu prejmejo v mesecu aprilu:

1. Otroci in mladina v starosti od 9-14 let po 3 kg.
2. Osebe v starosti nad 60 let po 3 kg.

Delitev nesladkanega kondenziranega in mleka v prahu se bo vršila na mlečne nakaznice april-juni. Odrezke naj določijo posamezni okrajni ljudski odbori. Ker je nesladkano kondenzirano mleko in mleko v prahu že na zalogi, naj se ga prične takoj deliti a 1. aprilom.

ODDAJA ODREZKOV

Trgovci, peki, zadrage in mlekarne okrajnega mesta Ljubljana morajo oddati odrezke z obračuni za mesec marec kontrolnemu odseku oddelka za trgovino in preskrbo Betthovnova ul. 7, pritrilje soba 5, po sledečem redu:

- a) Peki: 2 aprila**
- Od 8-9 z začetnicami A-F, od 9-10 G-I, od 10-11 J-M, od 11-12 N-R, od 12-13 S-Z.

- b) Trgovci: 3 aprila**
- Od 8-9 z začetnicami A-B, od 9-10 C-E, od 10-11 F-G, od 11-12 H-J, od 12-13 K-L.

- 4. aprila**
- Od 8-9 z začetnicami M-O, od 9-10 P, od 10-11 R-S, od 11-12 S-V, od 12-13 Z.

Dne 7. aprila 1946 vse mlekarne, ki so v marcu prodajale mleko v prahu in kondenzirano mleko, Nabavna in prodajna zadruga ter gostilniška zadruga.

Pri obračunavanju prejetih racionaliziranih živil se je treba ravnati po istih navodilih, kot so bila izdana za mesec februar in objavljena v tuk. dnevniku dne 1. III. t. l. Lastnike mlekarne pa posebej opozarjamo, da za svoje obračune uporabljajo polovico pole papirja in ne kot do sedaj, lističe vseh mogočih velikosti.

PEKI POZOR!

S 1. aprilom 1946 začne peki peči kruh iz mešanice v razmerju četrt koruzne moko in tričetrt enotne moke. Peki se morajo strogo držati tega navodila.

CENA MESANEGA KRUKA

Od 1. 4. 1946 pride v prodajo kruh iz 75% enotne moke in 25% koruzne moke. Peki dobivajo enotno moko po din 6.90 za kg, koruzno moko po din 6.15 za kg. Izračunavanje povprečka pokaže razliko din 0.30 po kg kruha, za katerega je za dosedanji kruh veljala cena din 7.70.

Nova cena enotnega mešanega kruha v prodaji na drobno bo din 7.50 za kg.

KINEMATOGRAFI

Sporodi državnih kinematografov:

BLED: Češki film »Zakonska laži, tednik.

BRASLOVCE: Sovjetski film »Partizani, tednik.

CELJE, Dom: Češki film »Po krivem obsojenju, tednik.

Metropoli: Sovjetski film »Čovaljci, tednik.

CRNOMELJ: Francoski film »Decembarska noč, tednik.

DRAVOGRAD: Francoski film »Ko sonce zahaja, tednik.

GROSVLJE: Španski film »Španska kri, tednik.

GUSTANJ: Sovjetski film »Otroci kapitana Granta, tednik.

HRASTNIK: Češki film »Turbina, tednik.

IG: Sovjetski film »Tiskar Pjedorov in »Stadin govori, tednik.

JESENICE: Sovjetski film »Dvoboje, tednik.

KAMNIK: Ameriški film »Deževje prihaja, tednik.

KOČEVJE: Sovjetski film »Surovo, tednik.

KRANJ: Ameriški film »Mlada leta, tednik.

KRSKO: Sovjetski film »Deklet se muči na sestanku, tednik.

LAŠKO: Ameriški film »Osvobodjenje Afrike, tednik.

LJUBLJANA, Kodeljevo: Finski film »Potopuhov valček, tednik.

Ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30. Matice: Sovjetski film »Praznik mladosti, tednik.

Ob 15. 17. 19. 21. Sloja: Ameriški film »Potroste, tednik.

Ob 15. 17. 19. 21.

LJUTOMER: Sovjetski film »Stalingrad, tednik.

LOGATEC: Ameriški film »Soba 309, tednik.

MENGES: Ameriški film »Signal iz Alžira, tednik.

MARIBOR, Esplanade: Sovjetski film »Dnevi in noči, tednik.

Gruški: Francoski film »Rudnik gor, tednik.

MEZICA: Francoski film »Človek iz Eden bara, tednik.

NOVO MESTO: Francoski film »Melodija krvi, tednik.

ORMOZ: Ameriški film »Galaxi zmaguje, tednik.

PTUJ: Sovjetski film »Salavat Julajev, tednik.

RADECE: Jugoslov. dok film »Koraki v svobodi, tednik.

RADOVLJICA: Sovjetski film »Albanija, tednik.

RAJHENBURG: Sovjetski film »Kutuzov, tednik.

ROGASKA SLATINA: Ameriški film »Oče in otroci, tednik.

RUSE: Sovjetski film »Fant iz našega kraja, tednik.

SV. LENART: Španski film »Sevilja, tednik.

ŠT. JERNEJ: Sovjetski film »Branila je domovino, tednik.

SOSTANJ: Sovjetski film »Zlati ključek, tednik.

SKOPJA LOKA: Ameriški film »Človek v sivem, tednik.

TRBOVLJE: Ameriški film »Pesem mladosti, tednik.

TRZIC: »Sporodi domače proizvodnje, tednik.

VEVČE: Sovjetski film »Ural kuje zmagov, tednik.

VRHNIKA: Češki film »Gabrijela, tednik.

ZALEC: Sovjetski film »En dan vojne, tednik.

ZUZEMBERK: Sovjetski film »Lenin oktobra, tednik.

STUDENCI PRI MARIBORU: Sporodi domače proizvodnje, tednik.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

v LJUBLJANI

Drama

Nedelja, 31. marca ob 15. uri: Goldoni-Rupel: »Primorske zdrahe«. Izven. Ob 20. uri: M. Pucova: »Svet brez sovraštva«. Izven.

Torek, 2. aprila ob 20. uri: Nušič: »Pokojnik«. Red B.

Sreda, 3. aprila ob 20. uri: Skvarkin: »Tuje dete«. Red Sreda.

Opera

Nedelja, 31. marca ob 19.30 uri: Verdi: »Rigoletto«. Izven.

Torek, 2. aprila ob 19.30 uri: N. Rimski-Korsakov: »Sneguročkat. Sindikalni abonma. Red SD.

Sreda, 3. aprila ob 19.30 uri: Verdi: »Rigoletto«. Izven.

Sentjakobsko gledališče

Mestni dom

Nedelja, 31. marca ob 20.15 uri: Nušič: »Gospa ministrica«.

V MARIBORU

Nedelja, 31. marca ob 15. uri: Čajkovskij: »Jevgenij Onjegin«. Znižane cene. Izven. Ob 20. uri: O'Neill: »Strast pod brestic«. Izven.

Ponedeljek, 1. aprila: Zaprti.

Torek, 2. aprila ob 20. uri: O'Neill: »B